Statsforvalteren i Agder

Veileder

Regionale miljøtilskudd for jordbruket

Agder 2026, versjon 3

Søknadsfrist regionale miljøtilskudd: 15. oktober
Søknadsfrist organisert beitebruk / drift av beitelag: 15. november

Innhold

Forord....4
Kort om regionalt miljøprogram (RMP)....4
Søknadsinformasjon....5
Hvem kan søke tilskudd?....5
Hvordan søke?....5
Endringer i søknaden....6
Kartfesting av tiltak....6
Foreløpige tilskuddssatser....6
Utbetaling....7
Søkers ansvar....7
Viktige endringer i 2026....8
Kulturlandskap....9
Drift av bratt areal (§ 4)....10
Drift av beitelag (§ 5)....11
Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i innmark (§ 6)....13
Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i utmark (§ 7)....14
Biologisk mangfold....15
Slått av slåttemyr og slåttemark (§ 8)....16
Beiting av kystlynghei (§ 9)....18
Brenning av kystlynghei (§ 10)....19
Skjøtsel av trua naturtyper (§ 11)....20
Skjøtsel av styvingstrær (§ 12)....21
Soner for pollinerende insekter (§ 13)....22
Tilrettelegging av hekke- og beiteområder for fugl – vipe (§ 14)....26
Kulturminner og kulturmiljøer....29
Drift av seter (§ 15)....30
Besøksseter (§ 16)....31
Skjøtsel av enkeltstående automatisk fredete kulturminner (§ 17) – gravminner....31
Skjøtsel av bakkemurer og buveier (§ 18)....33
Avrenning til vann....35
Ingen jordarbeiding om høsten (§ 19)....36
Grasdekt kantsone i åker (§ 20)....37
Kantsone i eng (§ 21)....38

Utslipp til luft 39
Spredning av all husdyrgjødsel om våren og/eller i vekstsesongen (§ 22) 39
Nedlegging av husdyrgjødsel (§ 23) 40
Nedfelling av husdyrgjødsel (§ 24) 42
Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslange (§ 25) 43
Jord og jordhelse 44
Fangvekster som underkultur (§ 26) 44
Fangvekster sådd etter høsting (§ 27) 45
Fangvekst med høy diversitet (§ 28) 46
Vedlegg 47
Forskrift om regionale miljøtilskudd i jordbruket, Agder 47

Forord

Regionalt miljøprogram 2023–2026 (RMP) er utarbeidet av Statsforvalteren i Agder i samarbeid med fylkeslagene til Norges Bondelag og Norsk Bonde- og småbrukarlag, NLR Agder, Agder fylkeskommune og kommunene. Nasjonal instruks for regionale miljøtilskudd har gitt føringer og rammer for miljøprogrammet. Programperioden er utvidet med et år i tråd med føringer fra jordbruksavtalen 2024 og gjelder derfor ut 2027.

Målet for RMP er å bidra til å ivareta jordbrukets kulturlandskap, biologisk mangfold, kulturminner og -miljøer, tilgjengelighet i jordbrukslandskapet, samt begrense utslipp til vann og luft. De regionale miljøprogrammene skal gi en målretting av miljøinnsatsen i jordbruket utover det som er mulig gjennom generelle, nasjonale ordninger. I programperioden 2023–2027 har vi i større grad enn tidligere prioritert tiltak som kan redusere avrenning og klimagassutslipp og øke biologisk mangfold.

For å bidra til å nå disse målene er det utarbeidet 25 tilskuddsordninger som det blir informert om på de neste sidene. Regionale miljøtilskudd skal fungere som betaling for produksjon av miljøgoder og redusert forurensning. Hovedhensikten med RMP-midlene er å kompensere for ekstra miljøinnsats og/eller tap av avling.

Arendal, 23.03.2026
Kari R. Theting
Seksjonsleder jordbruk
Statsforvalteren i Agder

Kort om regionalt miljøprogram (RMP)

Alle tiltak det kan gis tilskudd til er hentet fra en meny av mulige tilskuddsordninger som er fastsatt av Landbruksdirektoratet i en nasjonal instruks.

Kommunen er vedtaksmyndighet, og programmet rulleres i utgangpunktet hvert fjerde år.

De regionale miljøtilskuddene reguleres av *forskrift om regionale miljøtilskudd i jordbruket, Agder*. Informasjonen om tiltakene i denne veilederen følger kronologisk paragrafene i forskriften. Forskriften er vedlagt bakerst i veilederen.

Dokumentene som hører til det regionale miljøprogrammet for jordbruket i Agder er foruten selve programmet, dette veiledningsheftet, forskriften med kartvedlegg, rundskriv og saksbehandlingsrutiner. Du finner informasjon på nettsiden til Statsforvalteren i Agder, og du finner også informasjon om søknadsprosessen på nettsiden til Landbruksdirektoratet.

Søknadsinformasjon

Hvem kan søke tilskudd?

Foretak som driver vanlig jordbruksproduksjon og som er registret i enhetsregistret kan søke regionale miljøtilskudd, og beitelag som er registrert i enhetsregisteret kan søke tilskudd til *Drift av beitelag*.

Det er foretaket som har gjennomført tiltak på arealer de disponerer i søknadsåret som kan søke om tilskudd, se mer i forskriften § 3.

Hvordan søke?

Vi oppfordrer alle til å søke elektronisk og viser til egen veiledning på Landbruksdirektoratets nettside. Der finner du RMP-Steg for steg veileder om hvordan søke RMP elektronisk.

Fordeler ved å søke elektronisk:

- Du får ferdig utfylte opplysninger om foretaket
- Du får løpende beskjed om du har fylt ut skjemaet riktig
- Opplysningene blir kontrollert
- Du får kvittering på at søknaden er mottatt. Husk å sjekke meldingsboksen i Altinn!
- Opplysningene du legger inn kan kopieres til søknader senere år
- I Altinn kan du se når søknaden er behandlet

Du kan alltid kontakte kommunen for å få hjelp med søknaden. Men husk at du selv er ansvarlig for at den er fylt ut, at opplysningene i søknaden er riktige og at søknaden faktisk er sendt.

Søknad om regionale miljøtiltak kan også sendes/leveres til kommunen på papirskjema. Kart med inntegnede tiltak må legges ved søknaden. Søknadsskjema kan du laste ned fra Statsforvalterens nettside, «Søknadsskjema og søknadsveiledning», eller få fra landbruksforvaltningen i kommunen.

Søknaden sendes til kommunen der driftssenteret ligger. Hvis foretaket gjør tiltak på arealer i et annet fylke, må foretaket søke om tilskudd i det fylket der tiltaket gjennomføres.

Søknadsfrister

Dersom du leverer søknaden etter fristen 15. oktober reduseres tilskuddet med 1000 kr per dag etter fristens utløp opp til 14 dager.

Søknader som leveres senere enn 14 dager etter fristen, vil bli avvist. For å levere søknad etter denne datoen er det nødvendig med dispensasjon.

Endringer i søknaden

Før søknadsfristen

Du kan gjenåpne og gjøre endringer i en innsendt søknad før søknadsfristen er gått ut. Du må da trykke på knappen «Gjenåpne» på hovedsiden i søknadsskjemaet. Du må sende inn søknaden på nytt, og sørge for at du har fått kvittering i Altinn på at gjenåpnet søknad er sendt. **Husk at søknaden også må sendes inn på nytt selv om du ikke har gjort noen endringer i gjenåpnet søknad.**

Etter søknadsfristen

Det er mulig å gjenåpne og endre søknaden inntil 14 dager etter søknadsfristen (innen 29. oktober) uten at utbetalingen reduseres med 1 000 kroner per dag. Du må sende inn den gjenåpnede søknaden på nytt for å ha en gyldig innsendt søknad. **Husk at søknaden også må sendes inn på nytt selv om du ikke har gjort noen endringer i gjenåpnet søknad.** Merk at det kun er søknader som fortsatt har status «Mottatt» som du kan endre via Altinn i perioden 15. oktober til 29. oktober. Dersom saksbehandler har startet behandlingen av søknaden, må du kontakte kommunene for å få endret opplysningene i søknaden.

Hvis du vil endre søknaden etter 29. oktober, blir søknaden i utgangspunktet avvist. Du bør kontakte kommunen, og det kan kun i særlige tilfeller gis dispensasjon fra søknadsfristen etter søknad.

Kartfesting av tiltak

Alle tiltakene må tegnes inn på kart, med unntak av *Drift av beitelag*. Det er mulig å importere RMP-kart hvis du har søkt tilskudd i tidligere søknadsomganger 2019–2025.

Men for følgende tiltak kan du kun importere kart fra søknadsomgangen 2023, 2024 og 2025:

- Soner for pollinerende insekter
- Skjøtsel av geiler/fegater/buveier
- Spredning av all husdyrgjødsel om våren/vekstsesong
- Nedlegging av husdyrgjødsel
- Nedfelling av husdyrgjødsel
- Spredning av husdyrgjødsel med tilførselslange
- Fangvekster som underkultur
- Fangvekster sådd etter høsting
- Fangvekster med høy diversitet

For miljøtemaet Avrenning til vann er det eget kartlag som viser de prioriterte områdene. Disse kartene vises i den elektroniske søknaden, og du må tegne inn aktuelle tiltak der.

For *Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i innmark* og *Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i utmark* under miljøtema Kulturlandskap vises ikke de prioriterte områdene i den elektroniske søknaden. Kart over de prioriterte områdene finnes her.

På nettsiden til NIBIO finner du Gårdskart og Kilden som kan være til god hjelp når du skal søke.

Foreløpige tilskuddssatser

Foreløpige tilskuddssatser er satt av Statsforvalteren i samråd med næringsorganisasjonene. Satsene blir senere justert ut fra omfanget av søknadene. Agder har fått kr 29 mill. for 2026.

Utbetaling

Utbetaling skjer fra Landbruksdirektoratet innen midten av mars 2027.

Søkers ansvar

Det er du som søker som er ansvarlig for å sette deg inn i regelverket og sørge for at opplysningene i søknaden er riktige.

Kommunen, Statsforvalteren eller Landbruksdirektoratet kan kontrollere opplysningene du har gitt i søknaden. Hver søknadsomgang skal kommunen kontrollere minst 5 % av søknadene om regionalt miljøtilskudd. Kontrollen gjennomføres vanligvis ved stedlig befaring med oppmåling av arealer, telling av dyr m.m.

Feil opplysninger i søknaden og brudd på vilkår kan føre til avkortning av tilskuddet.

Sauer på beite, Grimstad. Foto: Silje Lunden Gotehus, Statsforvalteren i Agder.

Viktige endringer i 2026

- Tiltaket *Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i innmark* skal fases ut i løpet av denne programperioden ved at satsene reduseres og at tiltaket etter hvert går ut. Foreløpig tilskuddssats er derfor lavere i år enn i fjor.

- Tiltaket *Klimarådgiving* er tatt ut av RMP fra 2026. Tilskudd til Klimarådgiving blir videreført som en egen tilskuddsordning utenfor RMP og søknadssystemet er forventet klart i løpet av våren 2026. Se mer informasjon om klimarådgiving på Landbruksdirektoratets nettside.

Dexterfe i bratt lende på Skåre i Bygland.
Foto: Even Simensen, Bygland kommune

Kulturlandskap

Formålet med tiltakene under miljøtema Kulturlandskap er å ivareta jordbrukets kulturlandskap utover det en oppnår gjennom de nasjonale ordningene. *Drift av bratt areal* og *Drift av beitelag* skal bidra til å opprettholde tradisjonell drift, mens *Beiting av verdifulle jordbrukslandskap* skal bidra til å ivareta mer spesielle kulturlandskapsverdier i de prioriterte områdene.

Svartfjes på beite, Birkedal i Grimstad. Foto: Silje Lunden Gotehus, Statsforvalteren i Agder.

Drift av bratt areal (§4)

Tilskuddet skal stimulere til drift av bratte arealer slik at arealene holdes i hevd og ivareta et åpent kulturlandskap.

Det gis derfor tilskudd for drift av jordbruksareal med hellingsgrad på 1:5 eller brattere.

FORELØPIG TILSKUDDSSATS	
Tiltaksklasse	Tilskudd
Overflatedyrka og fulldyrka, 1:5	240 kr/dekar
Overflatedyrka og fulldyrka, 1:3	360 kr/dekar
Innmarksbeite, 1:5	160 kr/dekar
Innmarksbeite, 1:3	220 kr/dekar

Maksimalt tilskudd er kr 60 000 per foretak.

Vilkår:

- Tilskuddet gjelder i hele Agder.
- Tilskuddet gjelder enten høsting/slått eller beite.
- Det er krav om drift av arealet slik som slått, høsting av korn eller andre vekster eller at beitet blir gjødslet og skjøttet ved pussing, fjerning av ugras med mer.
- Tilskuddet gis ikke til beiting alene.

Vestnorsk fjordfe i bratt lende, Salmeli i Kvinesdal. Foto: Per Øyvind Bergmann Tørresen.

Drift av beitelag (§ 5)

Tilskuddet skal stimulere til samarbeid om beiting med sikte på god utnyttelse av beiteressurser i utmark og effektivt tilsyn med minst mulig tap av dyr.

Det kan derfor gis tilskudd for drift av beitelag. I tillegg må grunnvilkårene i § 3 b være oppfylt.

Tilskuddet er et driftstilskudd til fellestiltak for beitebruk i utmark. Tilskuddet kan brukes til alle investeringer eller tiltak i regi av beitelaget som er positive for beitebruken i utmark, også til gjerdehold mot utmark eller for lengre transport til og fra utmarksbeite. Tilskuddet kan for eksempel også gis til tilsyn, sanking, ettersyn og vedlikehold av installasjoner i beiteområdet.

Medlemmene kan søke beitelaget om støtte til investeringer eller tiltak som er positive for beitebruken i utmark. For større investeringer og mer omfattende tiltak kan beitelaget søke kommunen om investeringsstøtte gjennom ordningen Tilskudd til tiltak i beiteområder, i tillegg til dette driftstilskuddet. Både investeringsstøtta og driftsstøtta må brukes på tiltak i utmark, ikke på innmark.

Vilkår:

- Beitelagene må oppfylle grunnvilkårene i forskriften § 3 b.
- Beitelagene må ha minst to aktive medlemmer og 150 sau/lam/geit/kje eller 50 storfe/hest.
- Beitelaget må organisere beiting i minst 8 uker i perioden 1. mai til 15. oktober.
- Beitelaget må organisere et forsvarlig ukentlig tilsyn og sanking tilpasset de lokale forholdene.
- Beitelaget må levere årsrapport i eller som vedlegg til søknaden. Årsrapporten skal inneholde:

  1. Dato for årsmøte i søknadsåret
  2. Sum midler på konto per 1. november
  3. Kort årsmelding

Det er en forutsetning for tilskudd at beitelaget har levert årsrapport i eller som vedlegg til søknaden. (Årsrapporten kan skrives i fritekstfeltet i søknaden).

Årsrapporten skal inneholde:

1. Dato for årsmøte i søknadsåret
2. Sum midler på konto per 1. november i søknadsåret
3. Kort årsmelding som beskriver aktivitet i beitelaget og målretta bruk av midler for beitebruk i utmark i søknadsåret, samt eventuelle utfordringer for beitelaget og beitebruken

Beitelaget skal ha organisert tilsyn og sanking tilpasset lokale forhold. Minimumskravet er felles ettersankedato for beitelaget/kommunen for å kunne oppnå en manngardeffekt. For beitelag med utegangerdyr som beiter på øyer, er det ikke krav om felles ettersankedato.

Laget må bruke tilskuddsmidlene til å fremme den organiserte beitebruken i området gjennom fellestiltak og/eller til forbedring av beitebruken i utmarka. Laget kan ikke overføre tilskuddsmidler til medlemmene uten dokumenterte utlegg eller utgifter knyttet til den organiserte beitebruken.

Beitelagene kan velge å organisere seg per kommune slik at også foretak som er alene i sitt utmarksområde kan være medlem i et beitelag. Det vil variere mellom beitelagene i hvor stor grad samarbeid om organisert tilsyn og sanking kan utføres på grunn av dyr i ulike beiteområder, men minimumskravet er felles ettersankedato for beitelaget eller kommunen.

Beitelag som er registrert som samvirkeforetak eller forening i Enhetsregistret kan søke om tilskudd til drift elektronisk via Altinn. Se også mer informasjon om tilskudd til drift av beitelag på Landbruksdirektoratets nettside.

Søknadsfristen er 15. november.

FORELØPIG TILSKUDDSSATS	
Tiltaksklasse	Tilskudd per dyr sluppet på utmarksbeite
Småfe	25 kr/dyr
Hest/storfe	25 kr/dyr

Tilskuddet utmåles per dyr som er sluppet på beite.

Samling av sauer på heia i Valle. Foto: Kjellfrid Straume, Statsforvalteren i Agder.

Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i innmark (§ 6)

Tilskuddet skal stimulere til beiting av verdifulle jordbruksarealer for å holde arealene ved like og bevare et jordbruksprega og åpent landskap.

Det kan derfor gis tilskudd for beiting av verdifulle jordbruksarealer. Dette gjelder arealer som er klassifisert som fulldyrka- og overflatedyrka arealer samt innmarksbeite.

Tilskuddet gjelder i prioriterte områder i alle kommunene, se oversikts- og detaljkart med supplerende tekst.

Vi gjør oppmerksom på at dette tiltaket skal utfases i løpet av programperioden 2023–2027.

Vilkår:

- Området skal være godt nedbeitet minst en gang i løpet av sesongen.
- Beitetrykket skal være tilpasset beiteområdet på en slik måte at natur- og kulturlandskapsverdiene opprettholdes.
- Arealet må ha tilstrekkelig beitetrykk for å hindre gjengroing uten at dette medfører beite- eller tråkkskader.
- Beitetiden må minst være 8 uker mellom 1. mai og 15. oktober.

FORELØPIG TILSKUDDSSATS	
	Tilskudd
Beiting i prioriterte områder	30 kr/dekar

Maksimalt tilskudd er kr 20 000 per foretak.

Hvis samme dyr beiter på forskjellige arealer, oppfyller beitekravene og gjør en dobbel «beitejobb» på ulike arealer under § 6 og § 7, er det åpnet for å gi «dobbelt» tilskudd, det vil si tilskudd både etter § 6 og § 7.

I noen kommuner kan det i enkelte tilfeller være prioriterte områder som overlapper hverandre. Dette gjelder enkelte områder i følgende kommuner; Flekkefjord, Kvinesdal, Lindesnes (Lindesnes og Mandal kommuner per 31.12.2019), Kristiansand (Søgne kommune per 31.12.2019) og Tvedestrand. Se kartene nevnt ovenfor.

Det kan bare utbetales ett tilskudd til samme beitedyr for en beitesesong der samme område både er prioritert etter § 6 og § 7 for eksempel øya Hille utenfor Mandal. Søker må da velge å enten søke for jordbruksareal i § 6 eller søke for beitedyr på alt areal som beites i § 7.

Dersom du har beitedyr på fellesbeiter som er inkludert i prioritert areal, skal arealet fordeles mellom foretakene på samme måte som ved produksjonstilskudd.

Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i utmark (§ 7)

Tilskuddet skal stimulere til beiting i verdifulle jordbrukslandskap for å holde arealene i hevd og bevare et jordbruksprega og åpent landskap.

Det kan derfor gis tilskudd for *Beiting i verdifulle jordbrukslandskap i utmark*. Fra 2023 gjelder tilskuddet bare øyer. Tilskuddet gjelder beiting på øyer uten veiadkomst i sjø, elv og innlandsvann. På øyene er også innmarksareal inkludert i tilskuddsgrunnlaget (til tross for navnet på tiltaket).

FORELØPIG TILSKUDDSSATS	
Tiltaksklasse	Tilskudd
Storfe/hest	250 kr/dyr
Småfe	80 kr/dyr

Maksimalt tilskudd er kr 35 000 per foretak.

Vilkår:

- Beitetiden må minst være 8 uker mellom 1. mai og 15. oktober.
- Ved drift av utegangersau må tillatelse fra Mattilsynet foreligge dersom dyra ikke har tilgang til oppholdsrom, jf. egenerklæring på søknadsskjemaet.
- Det kan bare utbetales ett tilskudd til samme beitedyr for en beitesesong på samme areal etter § 6 og § 7.

Hvis samme dyr beiter på forskjellige arealer, oppfyller beitekravene og gjør en dobbel «beitejobb» på ulike arealer under § 6 og § 7, er det åpnet for å gi «dobbelt» tilskudd, det vil si tilskudd både etter § 6 og § 7.

I noen kommuner kan det i enkelte tilfeller være prioriterte områder som overlapper hverandre under § 6 og § 7. Dette gjelder enkelte områder i følgende kommuner; Flekkefjord, Lindesnes (Lindesnes og Mandal kommuner per 31.12.2019), Kristiansand (Søgne kommune per 31.12.2019) og Tvedestrand. Se kartene nevnt ovenfor.

Det kan bare utbetales ett tilskudd til samme beitedyr for en beitesesong der samme område både er prioritert etter § 6 og § 7 for eksempel øya Hille utenfor Mandal. Søker må da velge å enten søke for jordbruksareal i § 6 eller søke for beitedyr på alt areal som beites i § 7.

Gammel norsk spælsau på beite, Hilletunga i Lindesnes. Foto: Lene Olsen.

Biologisk mangfold

Formålet med tiltakene under miljøtema Biologisk mangfold er å ivareta utvalgte og trua naturtyper og biologisk verdifulle arealer.

Skjøtselen skal i hovedsak utføres etter generelle skjøtselsråd.

Solblom på slåttemark. Foto: Ellen Svalheim.

Slått av slåttemyr og slåttemark (§ 8)

Tilskuddet skal stimulere til slått av de utvalgte naturtypene slåttemyr og slåttemark for å ivareta eller forbedre naturtypen.

Det kan derfor gis tilskudd for slik slått av slåttemyr og slåttemark.

FORELØPIG TILSKUDDSSATS	
Tiltaksklasse	Tilskudd
Svært viktig	1650 kr/dekar
Viktig	1650 kr/dekar
Lokalt viktig	1650 kr/dekar

Maksimalt tilskudd er kr 30 000 per foretak.

Vilkår:

- Arealene skal være registrert som slåttemyr, sørlig slåttemyr eller slåttemark i miljødatabasen Naturbase.
- Arealet skal slås på en slik måte at naturtypens egenart og artsmangfoldet ivaretas eller forbedres.
- Arealet det gis tilskudd for skal ikke være gjødslet, jordarbeidet eller sprøytet med plantevernmidler.

Slåttemyr

Slåttemyr er myr med vegetasjon som er betinget av tradisjonell slått og som fortsatt bærer preg av dette. Slåttemyrene er ofte artsrike og viktige levesteder for fugler og sjeldne orkideer.

Skjøtselsråd:

- Slåttemyra kan slås med ett eller flere års mellomrom avhengig av veksten. Orkideer tåler ikke intensiv slått, og på orkiderike myrer bør ikke samme område slås hvert år.
- Vent med å slå til etter at de viktigste plantene er avblomstret, normalt i siste halvdel av juli til første halvdel av august.
- La graset ligge i 2–4 dager etter slått for å oppnå frøspredning. Fjern høyet fra slåttearealet etterpå for å hindre uønsket gjødsling.
- Bruk lette maskiner slik at det ikke blir kjøreskader.
- Området kan beites om høsten, men unngå beiting som fører til opptråkking av myra.

Slåttemark

Slåttemark er en artsrik eng som ikke har vært jordarbeidet, gjødslet eller sprøytet med plantevernmidler, og som har vært i kontinuerlig drift ved regelmessig slått.

Skjøtselsråd:

- Vent med å slå til etter at de viktigste plantene er avblomstret, normalt i siste halvdel av juli til første halvdel av august.
- La graset ligge i 2–4 dager etter slått for å oppnå frøspredning. Fjern høyet fra slåttearealet etterpå for å hindre uønsket gjødsling.
- Bruk lette maskiner slik at det ikke blir kjøreskader.
- Området kan gjerne beites om høsten.
- Se øvrige skjøtselsråd i brosjyren *Slå ett slag for slåttemarka*.

Slåttemark på Bryggesåhommen i Hægebostad. Foto: Ellen Eskeland, Statsforvalteren i Agder.

Beiting av kystlynghei (§ 9)

Tilskuddet skal stimulere til at naturtypen kystlynghei blir ivaretatt eller forbedret gjennom beiting.

Det kan derfor gis tilskudd for slik beiting av kystlynghei.

FORELØPIG TILSKUDDSSATS	
Tiltaksklasse	Tilskudd
Svært viktig	25 kr/dekar
Viktig	25 kr/dekar
Lokalt viktig	25 kr/dekar

Maksimalt tilskudd er kr 60 000 per foretak.

Vilkår:

- Arealene skal være registrert som kystlynghei i miljødatabasen Naturbase.
- Arealet det gis tilskudd for skal ikke være gjødslet, jordarbeidet eller sprøytet med plantevernmidler.
- Arealet må være vinterbeitet i minst tre måneder. Alternativ til vinterbeite kan være beite i perioden fra og med april til og med oktober.
- Beitetrykket skal være tilpasset beiteområdet på en slik måte at naturverdiene opprettholdes. Arealet må ha tilstrekkelig beitetrykk for å hindre gjengroing uten at dette medfører beite- eller tråkkskader.
- Ved drift av utegangersau må tillatelse fra Mattilsynet foreligge dersom dyra ikke har tilgang til oppholdsrom, jf. egenerklæring på søknadsskjemaet.

Kystlynghei

Kystlyngheiene er åpne heier i et belte langs kysten fra Sørlandet til Nordland. Det er en kulturmark som er formet gjennom flere tusen år med jevnlig avsviing av busker, rydding av skog og kratt og dyr som går på beite året rundt. Røsslyng er den viktigste plantearten.

Skjøtselsråd:

- Arealet bør være brent hvert 5.–20. år.
- Arealet bør fortrinnsvis beites hele året, og minimum beites i minst 3 måneder på vinteren eller i perioden fra og med april til og med oktober.
- Hva som er «rett» dyretall per dekar vil variere. Tegn på for høgt beitepress er mye gras, fravær av lyng og tråkkskader. Tegn på for lavt beitepress er oppslag av trær og forgubbing av lyng.
- Beiting med flere dyreslag på samme område er gunstig.
- Se øvrige skjøtselsråd i brosjyren *Beiting av kystlynghei.*

Brenning av kystlynghei (§ 10)

Tilskuddet skal stimulere til at naturtypen kystlynghei blir ivaretatt eller forbedret gjennom brenning.

Det kan derfor gis tilskudd til slik brenning av kystlynghei.

Lyngbrenning er nødvendig for å få en foryngelse av røsslyngen slik at kvaliteten på lyngbeitene opprettholdes, samt å hindre oppslag av busker og trær som beitedyrene ikke har holdt nede.

FORELØPIG TILSKUDDSSATS	
	Tilskudd
Brenning av kystlynghei	400 kr/dekar

Maksimalt tilskudd er kr 60 000 per foretak.

Tilskuddet utbetales det året brenningen faktisk gjennomføres.

Vilkår:

- Tilskuddet kan bare gis som et tillegg til tilskudd etter Beiting av kystlynghei (§ 9).
- Brenningen må være utført i søknadsåret.
- Brenningen må varsles på forhånd til brannvesenet.
- Brenningen må foregå vinterstid når jorda er frossen eller fuktig.

Skjøtselsråd:

- Brenning må foregå vinterstid når jorda er frossen eller fuktig. Dette er viktig både for å beskytte humuslaget med frø og av hensyn til brannfare.
- Lyngbrenning skal skje i mosaikk med flater på inntil 10 daa for å få god variasjon.
- Det bør brennes hvert 5.–20. år eller når lyngen er ca. 30–40 cm høy.
- Sommerbeiting er viktig etter brenning. Beitetrykket må ikke være for høyt og beitetida ikke for lang i de brente områdene slik at lyngen får reetablere seg.
- Se øvrige skjøtselsråd i brosjyren *Lyngsviing*.

Brenning av kystlynghei, Jølleheia i Farsund. Foto: Tore Mikalsen.

Skjøtsel av trua naturtyper (§ 11)

Tilskuddet skal stimulere til beite for at naturbeitemark og hagemark, som er kulturbetinget trua naturtyper, blir ivaretatt eller forbedret.

Det kan derfor gis tilskudd for beite av naturbeitemark og hagemark i jordbrukslandskapet som er gjennomført slik at det biologiske mangfoldet blir ivaretatt eller forbedret.

Dette er arealer med særlig verdi for plante- og dyrelivet, opparbeidet gjennom tidligere tiders jordbruksdrift, og som nå står i fare for å forsvinne.

Vilkår:

- Arealene skal være registrert som naturbeitemark eller hagemark i miljødatabasen Naturbase.
- Arealet det gis tilskudd for skal ikke være gjødslet, jordarbeidet eller sprøytet med plantevernmidler.
- Beitetrykket må være tilpasset beiteområdet på en slik måte at naturverdiene opprettholdes. Arealet må ha tilstrekkelig beitetrykk for å hindre gjengroing uten at dette medfører beite- eller tråkkskader.

FORELØPIG TILSKUDDSSATS	
Tiltaksklasse	Tilskudd
Beiting	730 kr/dekar

Maksimalt tilskudd er kr 30 000 per foretak.

Naturbeitemark og hagemark

Naturbeitemark er artsrike enger som har beitebetinga gras og urteflora. De har sannsynligvis oppstått fra skogsmark gjennom lang tid med ekstensivt beite. Hagemark er naturbeitemark med trær.

Skjøtselsråd:

- Områdene må ikke bli for intensivt beitet. Det er viktig å tilpasse beitetrykket slik at miljøverdiene opprettholdes.
- Beitearealer bør være ryddet for krattskog og hogstavfall, og må ikke tilsås.
- Eventuell tilleggsfôring må skje utenfor naturtypen.

Skjøtsel av styvingstrær (§ 12)

Tilskuddet skal bidra til at styvingstrær, som er viktige for biologisk mangfold og er en del av jordbrukets kulturlandskap, blir skjøttet og ivaretatt.

Det kan derfor gis tilskudd for styving av trær som er gjennomført på en skånsom måte slik at trærnes særpreg og biologisk mangfold blir ivaretatt.

Med styving menes beskjæring av nye skudd på gamle styvingstrær.

FORELØPIG TILSKUDDSSATS	
Tiltaksklasse	Tilskudd
Skjøtsel av styvingstrær	970 kr/tre

Maksimalt tilskudd er kr 40 000 per foretak.

Tilskuddet utbetales det året styvingen faktisk gjennomføres.

Styvingstrær

Styvingstrær er trær som tradisjonelt har blitt høstet for løv til fôr.

Skjøtselsråd:

- Styvingstrær skal styves hvert 3.-5. år.
- Kapp greinene et par cm over forrige kappflate.
- Lag et spor på baksida av greinen på forhånd slik at ikke barken blir flerret av under kappingen.
- Kapp slik at vannet renner av kappflaten.
- Områder med styvingstrær kan med fordel beites.

Vilkår:

- Styvingen må være utført i søknadsåret.
- Det kan gis tilskudd for styving av nyere trær når disse inngår i et miljø av eldre styvingstrær.
- Etablering av nye trær kan bare skje dersom det erstatter eldre styvingstrær som dør.

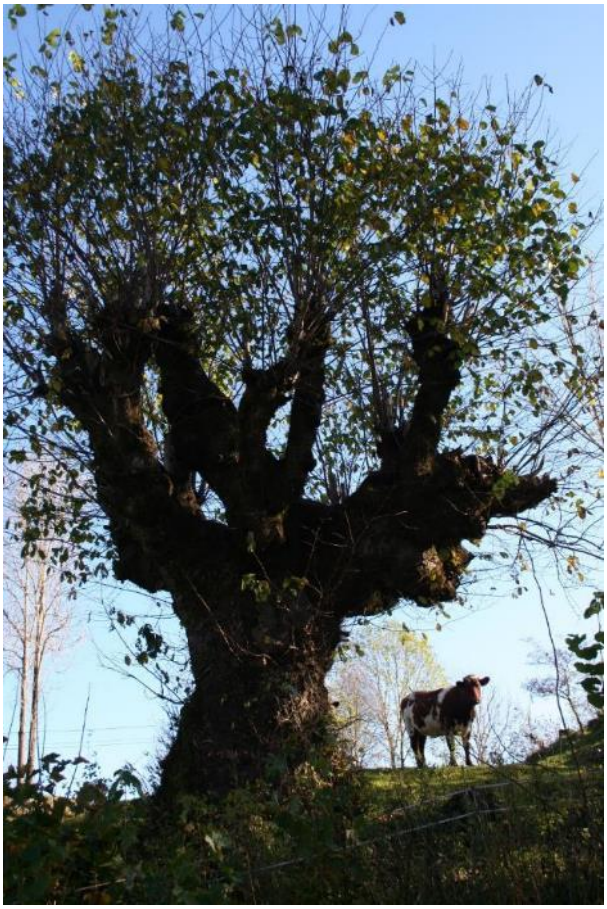

Hagemark med styvingstre. Foto: Ellen Svalheim.

Soner for pollinerende insekter (§ 13)

Tilskuddet skal bedre livsbetingelsene for ville pollinatorer i jordbrukslandskapet ved å ha et mangfold av vekster som kan øke tilgangen på næring for insektene. Tilskuddet skal kompensere for kostnader ved frøblandinger, bortfall av høstbar avling og arbeidet med å så og skjøtte sonene.

Det kan derfor gis tilskudd til

- å så og/eller skjøtte pollinatorvennlige blomsterstriper *på jordbruksareal* (Egen stripe, generell frøblanding og Egen stripe regional frøblanding)
- å skjøtte naturlige blomsterrike soner som *grenser til jordbruksareal* (Tilgrensende kantsone)

Generell informasjon – Egen stripe og Tilgrensende kantsone

Sonene må ha pollinatorvennlige blomster/vekster gjennom vekstsesongen.

Med skjøtsel menes her slått eller beiting av arealene, samt vedlikehold ved såing der det trengs for å opprettholde et godt plantedekke.

Tilskuddet er kompensasjon for kostnader ved frøblandinger, bortfall av høstbar avling samt arbeidet med å så og skjøtte sonene.

Frøblandinger skal ikke inneholde arter som er vurdert til å ha potensielt høy risiko, høy risiko eller svært høy risiko, jamfør Fremmedartslista.

Det vil være mulig å søke om SMIL-tilskudd for å etablere soner for pollinerende insekter både på jordbruksareal og på soner som grenser til jordbruksareal. Det er kommunene som forvalter SMIL-ordningen og som velger hvilke typer tiltak de prioriterer.

Vilkår for Egen stripe:

- Sonene må ha pollinatorvennlige blomster gjennom vekstsesongen.
- Arealet (sonen) som det gis tilskudd til, må slås og/eller beites, og det skal ikke være gjødslet eller sprøytet med plantevernmidler.
- Bredden på sonen som etableres/skjøttes skal være minimum 2 meter.
- Frøblandinger skal ikke inneholde arter som er vurdert til å ha potensielt høy risiko, høy risiko eller svært høy risiko, jamfør Fremmedartslista.

FORELØPIG TILSKUDDSSATS	
Tiltaksklasse	Tilskudd
Egen stripe, generell frøblanding	35 kr/meter
Egen stripe, regional frøblanding	55 kr/meter
Tilgrensende kantsone	45 kr/meter

Maksimalt tilskudd er kr 20 000 per foretak.

Pollinatorvennlige blomsterstriper på jordbruksareal – Egen stripe

En pollinatorvennlig blomsterstripe er en tilsådd stripe på jordbruksareal med pollinatorvennlige blomster. Blomsterstripen kan være ettårig eller flerårig.

Det er 2 tiltaksklasser for slike blomsterstriper:

- Generell frøblanding: Godkjente frøblandinger med en blanding av norske og importerte frø. Disse kan kun brukes på dyrka mark, siden de kan inneholde fremmede arter.
- Regional frøblanding: Frø som har opphav fra regionen frøblandingen skal brukes i. Regional frøblanding inneholder norskavlet frø av arter som forekommer naturlig i regionen. NIBIO har produsert frøblanding for Sørøstlandet som kan brukes i hele Agder.

Vi anbefaler at regional frøblanding blir brukt, og de kan på nåværende tidspunkt kjøpes direkte av NIBIO Landvik eller hos Felleskjøpet Agri. NIBIO Landvik selger «Robustblanding Sørøst», og ved bestilling av frøblandingen kan du henvende deg til elise.pedersen@nibio.no, tlf. 40 62 29 06. NIBIO har informasjon om robustfrøblandinger på sine nettsider. Felleskjøpet Agri selger regional frøblanding under navnet «Blomstereng robust».

Kvittering for innkjøpt regional frøblanding kan bli etterspurt ved kontroll.

Skjøtselsråd for Blomsterstripe / Egen stripe:

- Arealer som er best egnet for dette tiltaket er relativt tørre områder på næringsfattig jord.
- Sonene må bestå av flere arter som til sammen gir blomstring og nektarproduksjonen gjennom vekstsesongen.
- Ved bruk av frøblandinger bør det være mest flerårige arter og helst norske frø, som i de regionale frøblandingene. Disse inneholder flerårige arter og selv om de er kostbare i innkjøp, kan det lønne seg på sikt. Ved bruk av flerårige arter trenger ikke sonen å fornyes hvert år.
- Hvis generell frøblanding inneholder fremmede arter, skal ikke den inneholde arter som er vurdert til å ha potensielt høy risiko, høy risiko eller svært høy risiko, jamfør fremmedartslista hos Artsdatabanken. Hvis frøblandingen inneholder fremmede arter, må disse kun være vurdert til lav spredningsrisiko.
- Det vil spire en del ugras i såingsåret, med også disse ugrasartene er gunstige for pollinatorene. Året etter vil mestepartene av frøugraset bli erstattet av de innsådde artene.
- Slå arealet etter at de fleste blomstene er avblomstra, normalt i august. La plantematerialet ligge noen få dager og tørke etter slått for å sikre frøspredning. Fjern deretter plantematerialet slik at det ikke medfører gjødslingseffekt på arealet.
- La gjerne arealet bli beitet om høsten.

Tilgrensende kantsoner

Dette er kantsoner som ligger inntil jordbruksareal. De er ofte naturlig skrinne og grunnlendte og har samtidig vært mindre utsatt for sprøyting, gjødsling og tilsåing. De inneholder derfor ofte rester av «det gamle kulturlandskapet» med naturlige blomsterarter, samt busker og lauvtrær.

På tilgrensende kantsoner er det ikke tillatt å så arter som står på Fremmedartslista, jf. *forskrift om fremmede organismer*. Det vil for slike soner derfor kun være aktuelt å bruke stedegne frø, som enten høstes lokalt eller ved å bruke regionale frøblandinger.

Vilkår for Tilgrensende kantsoner:

- Sonene må bestå av pollinatorvennlige vekster gjennom vekstsesongen.
- Arealet (sonen) som det gis tilskudd til, må slås og/eller beites, og det skal ikke være gjødslet eller sprøytet med plantevernmidler.
- Bredden på sonen skal være minimum 2 meter.
- Det gis tilskudd kun det året det utføres skjøtsel.
- Det er ikke tillatt å så arter som står på Fremmedartslista, jf. forskrift om fremmede organismer.

Skjøtselsråd for Tilgrensende kantsoner:

- Arealer som er best egnet for dette tiltaket er relativt tørre områder på næringsfattig jord.
- Sonene må bestå av flere arter som til sammen gir blomstring og nektarproduksjonen gjennom hele vekstsesongen. Ta vare på den eksisterende vegetasjonen i sonen, den er god matkilde for pollinerende insekter. Det gjelder også spredte stedegne lauvtrær som for eksempel selje, rogn, vier og hegg. Det er viktig at det er gode lysforhold for markblomstene.
- Ofte vil det være behov for å supplere med såing av frø av markblomster for å få til blomstring og nektarproduksjon gjennom hele vekstsesongen. Bruk da lokalt høstet frø eller regionale flerårige frøblandinger. Ved bruk av flerårige arter trenger ikke sonen å fornyes hvert år. Så flekkvis og sørg for at frøene får god jordkontakt.
- De vanlige brukte blomsterfrøblandingene (generelle frøblandinger) inneholder fremmede arter, som for eksempel honningurt og blodkløver. Det er ikke tillatt å så fremmede arter i tilgrensende kantsone.
- Slå arealet der det er mulig, etter at de fleste blomstene er avblomstra, normalt i august. La plantematerialet ligge noen få dager og tørke etter slått for å sikre frøspredning. Fjern deretter plantematerialet slik at det ikke medfører gjødslingseffekt på arealet.
- Der slått er vanskelig, kan den tilgrensende kantsonen alternativt beites om høsten, etter at de fleste blomstene er avblomstret.
- Fremmede arter med skadepotensiale bør fjernes, slik som for eksempel russekål, gyvel, lupin, rynkerose, parkslirekne og vinterkarse.

Blodkløver ble fra 2024 vurdert til å ha potensielt høy økologisk risiko for naturmangfoldet. Det innebærer at pollinatorsoner som sås eller suppleres med frø i 2026 der frøblandingen inneholder blodkløver, ikke oppfyller vilkårene for tilskudd til soner for pollinerende insekter.

Landbruksdirektoratet ga i 2024 en generell dispensasjon fra kravet om å ikke benytte arten blodkløver for tiltaket Soner for pollinerende insekter. Landbruksdirektoratet har ikke gitt en tilsvarende dispensasjon for 2025 eller 2026.

Allerede etablerte flerårige soner som inneholder blodkløver kan gis støtte i 2026, og så lenge sonen blir liggende. Det vil si fram til sonen går ut eller fornyes.

Blomsterstripe på jordbruksareal (Egen stripe, regional frøblanding), Landvik i Grimstad.
Foto: Solfrid Mygland, Statsforvalteren i Agder.

Tilrettelegging av hekke- og beiteområder for fugl – vipe (§ 14)

Tilskuddet skal stimulere til å ivareta vipa, som er avhengig av hekking og matsøk i tilknytning til jordbruksarealer. Det kan derfor gis tilskudd for å legge til rette for hekking og beiting av vipe.

Vipa var tidligere en nokså vanlig fugleart i jordbrukslandskapet i Agder som mange gårdbrukere har god kjennskap til. I løpet av noen tiår har vipebestanden gått dramatisk ned. Vipa har derfor nå fått status som kritisk truet (CR) på den norske rødlista for arter i Artsdatabanken.

Det er krav om innmelding av dette tiltaket til Statsforvalterens miljøvernavdeling. Se mer informasjon om dette nedenfor. Liste over innmeldte tiltak vil bli distribuert til kontaktpersoner i BirdLife, evt. andre fuglekyndige personer. Det er derfor mulig at de som har meldt inn vipetiltaket, kan bli kontaktet av BirdLife for rådgivning og dialog.

Vipestriper i åker* (med unntak av ordinær kornåker) – høy tilrettelegging

Tilskuddet blir gitt for å jordarbeide (pløye, harve eller frese) en vipestripe på minst to dekar på jordbruksareal med åkervekster* og for at vipestripa blir liggende åpen (urørt).

Alternativt kan det gis tilskudd til at en sone på minst to dekar av fjorårets jordbær-, grønnsaks- og potetåker blir liggende urørt.

Med urørt menes det at arealet ikke skal kjøres på i perioden fra 1. april til 15. juli. Det betyr at gjødsling og såing må vente til 15. juli eller senere.

Vipestriper bør ligge inntil større åpne arealer med god avstand til busker og trær der eggrøvere kan gjemme seg.

Innmelding av vipestripe:
Fyll ut det elektroniske innmeldingsskjemaet og send inn. Kontakt Pål Alfred Larsen hos Statsforvalterens miljøvernavdeling hvis du har spørsmål til innmeldingen;
pal.larsen@statsforvalteren.no, tlf. 38 17 62 16.

Vilkår

1. Enten at minst to dekar åkerareal* må jordarbeides innen 1. april.
2. Eller at minst to dekar av fjorårets jordbær-, grønnsaks- og potetåker blir liggende urørt.

Krav om å melde inn tiltaket og arealet til Statsforvalterens miljøvernavdeling innen 1. april (for alternativ 1 og 2).

3. Hvis det er påvist reir på jordarbeidet areal/urørt sone og foretaket ikke har meldt inn vipestriper innen ordinær innmeldingsfrist, er ekstraordinær innmeldingsfrist 1. juni. Dokumentasjon på reir må legges ved innmeldingen. Arealet må være minst to dekar.

Arealet må ligge urørt til 15. juli (for alternativ 1, 2 og 3).

Reir og fugler må tas hensyn til under hekkingen.

Ved krav om dokumentasjon på reir må dokumentasjonen være i form av bilde eller bekreftelse på reir fra Birdlife eller fra andre fuglekyndige fagpersoner. Hvis du tar bilde må det tas på tilstrekkelig avstand slik at vipene ikke blir forstyrret.

Det er både en ordinær innmeldingsfrist og en ekstraordinær innmeldingsfrist, se vilkår. Innmeldingen er uforpliktende for søker og er en forutsetning for å kunne få tilskudd. Den skal vise hvor vipestripene planlegges, men det er mulig å endre lokalitetene etter innmeldingsfristen.

*Med åkervekster menes åkerproduksjoner som det gis produksjonstilskudd til med unntak av ordinær kornproduksjon som hører til i tiltaksklassen lav tilrettelegging. Spesialproduksjoner av glutenfrie vekster (f.eks glutenfri havre og bokhvete) der dyrkingskrav og sertifiseringskrav er oppfylt hører imidlertid til i tiltaksklassen høy tilrettelegging.

Vipestriper på grasareal og kornåker – lav tilrettelegging

Tilskuddet blir gitt for å jordarbeide (pløye, harve eller frese) en vipestripe på minst to dekar på jordbruksareal med gras eller på kornåker og for at vipestripa blir liggende åpen (urørt).

Alternativt kan det gis tilskudd til at en sone på minst to dekar av fjorårets kornåker (korn i stubb, upløyd) blir liggende urørt.

Med urørt menes det at arealet ikke skal kjøres på i perioden fra 1. april til 15. juli. Det betyr at gjødsling og såing må vente til 15. juli eller senere.

Det kan også gis tilskudd til en sone på minst to dekar på grasmark hvis det er dokumentert reir på arealet og dette dokumenteres og meldes inn til Statsforvalteren innen 1. juni (se nedenfor).

Vipestriper bør ligge inntil større åpne arealer med god avstand til busker og trær der eggrøvere kan gjemme seg.

Innmelding av vipestripe:
Fyll ut det elektroniske innmeldingsskjemaet og send inn. Kontakt Pål Alfred Larsen hos Statsforvalterens miljøvernavdeling hvis du har spørsmål til innmeldingen; pal.larsen@statsforvalteren.no, tlf. 38 17 62 16.

Ved krav om dokumentasjon på reir må dokumentasjonen være i form av bilde eller bekreftelse på reir fra Birdlife eller fra andre fuglekyndige fagpersoner. Hvis du tar bilde må det tas på tilstrekkelig avstand slik at vipene ikke blir forstyrret.

Det er både en ordinær innmeldingsfrist og en ekstraordinær innmeldingsfrist, se vilkår.

Hvis det er påvist reir på grasmark, må det meldes inn sone på minst to dekar innen ekstraordinær frist 1. juni.

Vilkår

1. Enten at minst to dekar jordbruksareal med gras eller kornåker må jordarbeides innen 1. april.

2. Eller at minst to dekar av fjorårets kornåker (korn i stubb, upløyd) blir liggende urørt.

Krav om å melde inn tiltaket og arealet til Statsforvalterens miljøvernavdeling innen 1. april (for alternativ 1 og 2).

3. Hvis det er påvist reir på jordarbeidet areal/urørt areal (korn i stubb) og foretaket ikke har meldt inn vipestriper innen ordinær innmeldingsfrist, er ekstraordinær innmeldingsfrist 1. juni. Dokumentasjon på reir må legges ved innmeldingen. Arealet må være minst to dekar.

4. Hvis det er påvist reir på grasmark, gjelder ekstraordinær innmeldingsfrist 1. juni. Dokumentasjon på reir må legges ved innmeldingen. Arealet må være minst to dekar.

Arealet må ligge urørt til 15. juli (for alternativ 1, 2, 3 og 4).

Reir og fugler må tas hensyn til under hele hekkingen.

Innmeldingen er uforpliktende for søker og er en forutsetning for å kunne få tilskudd. Den skal vise hvor vipestripene planlegges, men det er mulig å endre lokalitetene etter innmeldingsfristen.

FORELØPIG TILSKUDDSSATS	
Tiltaksklasse	Tilskudd
Vipestriper på åker* (med unntak av ordinær kornåker) – høy tilrettelegging	5 000 kr/dekar
Vipestriper på grasareal og kornåker – lav tilrettelegging	2 000 kr/dekar

Maksimalt tilskudd er kr 20 000 per foretak.

Råd for vipestriper på åkerareal og grasareal:

- At det tilsås og høstes avling etter urørtperioden, altså fra 15. juli og senere.
- Bruke beskyttelsesbur hvis mulig fram til eggene klekkes.
- God avstand fra vipestripe (helst mer enn 50 meter) til høye trær/busker og annet som kan være gjemmesteder for eggrøvere.
- Det er gunstig hvis vipestripene ligger i nærheten av fuktig mark.
- Vipestripene bør legges i områder der vipene hekker jevnlig.

Vipe med nyklekket kylling på Årosjordet i Søgne, Kristiansand.
Foto: Odd Kindberg

Kulturminner og kulturmiljøer

Formålet med tiltakene under miljøtema Kulturminner og kulturmiljøer er å skjøtte synlige spor i landskapet etter tidligere tiders jordbruksdrift og bosetting, slik som gravminner, bakkemurer og buveier. I tillegg er formålet å bidra til at tradisjonelle driftsformer som seterdrift blir opprettholdt.

Skjøtselen av kulturminnene skal i hovedsak utføres etter generelle skjøtselsråd.

Buvei i Marnardal, Lindesnes. Foto: Elisabeth Kaddan.

Drift av seter (§ 15)

Tilskuddet skal stimulere til drift av seteranlegg. Seterdrift med beitedyr bidrar til å holde arealer åpne, er gunstig for biologisk mangfold og viktig for formidling av tradisjon og kulturarv.

Det kan derfor gis tilskudd til slik drift av seteranlegg med melkeproduksjon.

Som seter/støl regnes i denne sammenhengen et produksjonssted for melk med husvære for folk og bufe, som bare er egnet for bruk i sommersesongen og som benytter et annet ressursgrunnlag enn arealene i nærhet til gården. Fellesbeite faller ikke inn under ordningen.

Vilkår:

- Drift av seteranlegg med melkeproduksjon.
- Produksjonsperioden skal vare minst fire uker per sesong.
- Melken som blir produsert skal leveres til meieri eller foredles på setra.
- Produksjonen skal tilsvare minimum 45 liter kumelk eller 25 liter geitemelk i døgnet per seter.

Tilskuddet blir differensiert etter lengden på produksjonsperioden på setra/stølen.

FORELØPIG TILSKUDDSSATS	
Tiltaksklasse	Tilskudd
Levering til meieri, 4-6 uker	130 000 kr/seter
Levering til meieri, 6 uker eller mer	160 000 kr/seter
Egen foredling, 4-6 uker	130 000 kr/seter
Egen foredling, 6 uker eller mer	160 000 kr/seter

Tilskuddet utmåles per seter, fordelt på antall foretak som har dyr på setra. Samdrift regnes som ett foretak.

Det kan på samme seter ikke innvilges tilskudd til både § 15 *Drift av seter* og § 16 *Besøksseter*.

Seterdrift på Bjåen. Foto: Landvik Historielag/Leif Beisland.

Besøksseter (§ 16)

Tilskuddet skal stimulere til aktiviteter på setre som formidler kultur- og jordbrukstradisjoner, samt å stimulere til næringsvirksomhet som kan bidra til mer aktive setermiljø.

Det gis derfor tilskudd for seterdrift tilrettelagt for turisme i form av bevertning, formidling, overnatting eller kulturtilbud.

FORELØPIG TILSKUDDSSATS	
	Tilskudd
Besøksseter	70 000 kr/besøksseter

Tilskuddet utmåles per seter, fordelt på antall foretak som har dyr og driver besøkssetra.

Det kan på samme seter ikke innvilges tilskudd til både § 15 *Drift av seter* og § 16 *Besøksseter*.

Vilkår:

- Seterperioden skal vare minst 4 uker.
- Setra/stølen skal være bebodd av seterfolket i minst 4 uker av setring-/stølsperioden.
- Det skal melkes minst 2 kyr eller 10 geiter daglig.
- Melka skal videreforedles på setra.
- Drifta skal ha tilknyting til tradisjonell lokal seterkultur.
- Setra skal være åpen for besøkende. Det skal kunngjøres på hensiktsmessig måte når setra er i drift.
- Det skal foreligge nødvendig godkjenning fra Mattilsynet for den virksomheten som foregår på setra.
- All produksjon på setra skal loggføres og skje i samsvar med krav fra Mattilsynet.

Skjøtsel av enkeltstående automatisk fredete kulturminner (§ 17) – gravminner

Tilskuddet skal stimulere til skjøtsel av gravminner for å ivareta disse og holde de synlige i jordbrukets kulturlandskap.

Det gis derfor tilskudd for slik skjøtsel av gravminner som grenser til eller ligger på jordbruksarealer.

Det gis tilskudd for skjøtsel av gravminner[1] som grenser til jordbruksarealer.

FORELØPIG TILSKUDDSSATS	
Tiltaksklasse	Tilskudd
Beiting, slått	660 kr/gravminne

Maksimalt tilskudd er kr 15 000 per foretak.

Vilkår:

- Gravminnet må være registrert i kulturminnebasen Askeladden.
- Gravminnet må grense til jordbruksarealer.
- Skjøtselen skal være gjennomført slik at kulturminnet blir ivaretatt og er synlig i jordbrukslandskapet.

[1]Gravminner etter lov av 6. juni 1978 nr. 50 lov om kulturminner § 4.

Gravminner (gravhauger og gravrøyser)

En gravhaug er bygd opp av jord, eventuelt med noe innblanding av stein. Gravrøysene er bygd opp av stein og blokker, uten innblanding av jord. Både gravhaugene og gravrøysene er ofte lett synlige.

Skjøtselsråd:

- Alle mindre trær og busker skal fjernes på gravhaugen og i en omkrets på 5 m fra ytterkanten av gravhaugen. Røttene skal ikke fjernes. Eldre trær bør bli stående for å unngå kraftig framvekst av undervegetasjon.
- Det skal ikke brukes kjemiske midler for å fjerne vegetasjon.
- Alt som er lagt oppå gravhaugen i nyere tid kan fjernes.
- Slått eller beiting med småfe gir god årlig skjøtsel.
- Dersom en skal beite med storfe, må dette vurderes nøye i forhold til slitasje og tråkkskade.
- Arbeidet må utføres skånsomt og uten bruk av store maskiner slik at det ikke oppstår skader på graven eller i terrenget for øvrig.
- Ved større tiltak bør det utarbeides skjøtselsplan i samråd med kulturminnemyndighetene.
- Kulturminnemyndighetene bør også kontaktes dersom kulturminnet ikke har vært skjøttet tidligere eller ved tvil om at skjøtsel er riktig.

På www.kulturminnesok.no kan man se hva som er registrert av kulturminner på ulike eiendommer.

Gravhaug, Tjomsås i Vennesla. Foto: Kjellfrid Straume, Statsforvalteren i Agder.

Skjøtsel av bakkemurer og buveier (§ 18)

Tilskuddet skal stimulere til skjøtsel av bakkemurer og buveier for at de skal ivaretas og være synlige i kulturlandskapet.

Det gis derfor tilskudd for slik skjøtsel langs bakkemurer og buveier som grenser til eller ligger på jordbruksarealer.

Skjøtselen kan være slått, beiting eller rydding av vegetasjon ved bakkemuren/buveien. Det kan også være vedlikehold og mindre reparasjoner.

FORELØPIG TILSKUDDSSATS	
Tiltaksklasse	Tilskudd
Bakkemurer	25 kr/meter
Buveier	45 kr/meter

Maksimalt tilskudd er kr 20 000 per foretak.

Vilkår:

- Skjøtselen skal være gjennomført slik at bakkemuren/buveien blir ivaretatt og er synlig i jordbrukslandskapet.
- Bakkemuren/buveien må grense til jordbruksarealer.
- Buveien skal ha steingjerde på begge sider. Dersom deler av buveien er avgrenset av naturlig hinder på den ene siden, er det tilstrekkelig at det er steingjerde på en side.

Bakkemur

Bakkemur er en steinmur bygd i hellende terreng. Formålet var å holde på jord- og løsmasser slik at skrånende og ulendt terreng kunne utnyttes bedre i jordbruksdriften. Vanlige bakkemurer er minst 50 cm høye.

Skjøtselsråd:

- Tre og busker skal fjernes i og langs bakkemuren.
- Slått eller beiting med småfe gir god årlig skjøtsel.
- Dersom en skal beite med storfe, må dette vurderes nøye i forhold til slitasje og tråkkskade.
- På bakkemuren skal nedfallen stein legges opp i steinmuren igjen slik at muren trer fram slik den har vært opprinnelig.
- Ved større tiltak bør det utarbeides skjøtselsplan i samråd med kulturminnemyndighetene.
- Kulturminnemyndighetene bør også kontaktes dersom kulturminnet ikke har vært skjøttet tidligere eller ved tvil om at skjøtsel er riktig.

Bakkemurer på Håland, Lindesnes. Foto: Ellen Eskeland, Statsforvalteren i Agder.

Buveier

Buvei er en trasé for dyra da de gikk fra fjøset gjennom innmarka til utmarksbeitet. Der det var innmark på begge sider, var buveien inngjerda med steingjerder på begge sider. Hvis det var naturlig hinder på den ene siden, var det bare steingjerde på den ene siden.

Skjøtselsråd:

- Trær og busker skal fjernes i og langs buveiene.
- Slått eller beiting med småfe gir god årlig skjøtsel.
- Dersom en skal beite med storfe, må dette vurderes nøye i forhold til slitasje og tråkkskade.
- I buveien skal nedfallen stein legges opp i steingjerdet igjen slik at muren trer fram slik den har vært opprinnelig.
- Ved større tiltak bør det utarbeides skjøtselsplan i samråd med kulturminnemyndighetene.
- Kulturminnemyndighetene bør også kontaktes dersom kulturminnet ikke har vært skjøttet tidligere eller ved tvil om at skjøtsel er riktig.

Avrenning til vann

Formålet med tilskuddene under miljøtema Avrenning til vann er å redusere avrenning av næringsstoffer og partikler til vassdrag og kyst. Tiltakene er viktige for å bidra til at målene etter vannforskriften nås.

Statsforvalteren har valgt ut og definert *prioriterte områder* for avrenningstiltak etter følgende definisjon:

Prioriterte områder:

> «Jordbruksproduksjonen i områder som ligger innenfor nedbørfelt (REGINE) som har avrenning til vannforekomster som er i moderat eller dårligere miljøtilstand og som har påvirkning fra landbruk i middels eller stor grad. I tillegg er det utført noe faglig skjønn. Dette er knyttet til områder hvor det er usikkerhet om pågående og gjennomførte tiltak er nødvendig for å opprettholde tilstand.»

Andre områder:

> «Areal som ikke er *prioriterte områder* er *andre områder*.»

Kartgrunnlaget for avrenning til vanntiltakene i Agder ligger her:
https://agderkart.no/rmpavrenning

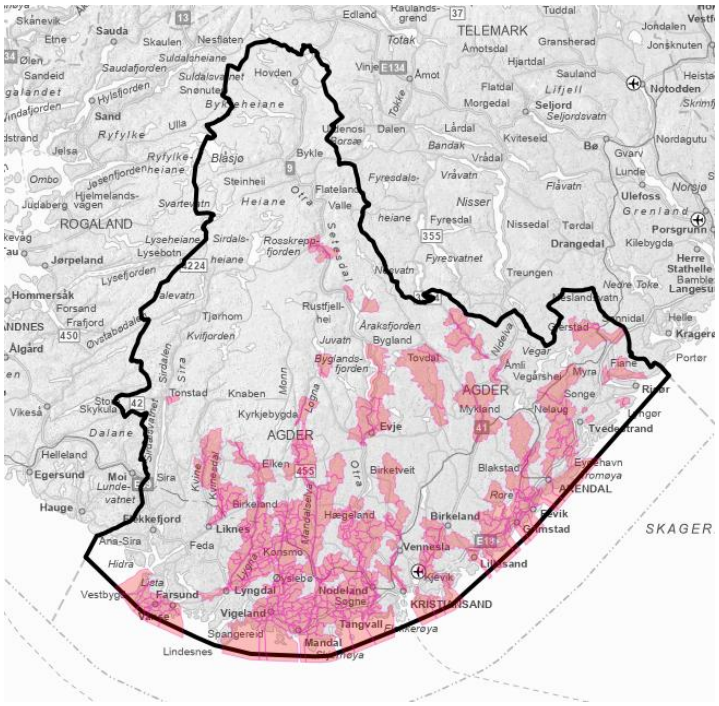

Kartet viser utsnitt fra Agderkart, «prioriterte områder» har rosa farge, øvrige områder er «andre områder». Det er tatt utgangpunkt i nedbørfeltdatabasen REGINE, som er den nasjonale hydrografiske inndelingen av vassdragene i Norge administrert av NVE.

Prioriterte områder og andre områder gjelder for tiltakene *Ingen jordarbeiding om høsten*, *Grasdekte kantsoner i åker* og *Kantsone i eng*.

For søknadsomgangen 2026 er det for tiltaket *Ingen jordarbeiding om høsten* høyere sats i «prioriterte» områder enn i «andre» områder. For *Grasdekt kantsone i åker* og *Kantsone i eng* er satsen lik uavhengig av område.

Ingen jordarbeiding om høsten (§ 19)

Tilskuddet skal stimulere til at åkerarealer ikke blir jordarbeidet om høsten etter siste høsting.

Det gis tilskudd for arealer med korn, oljevekster, belgvekster, frøeng siste høstingsår, grønngjødsling og grønnfôrvekster som ikke jordarbeides om høsten.

Vilkår:

- Arealet skal ikke jordarbeides før 1. mars året etter søknadsåret for å hindre avrenning og jordtap.
- Halmen på disse arealene skal ikke brennes.

Det er ikke krav om at arealet må være erosjonsrisikoklassifisert.

Plantedekket som blir stående igjen (stubb) til 1. mars beskytter mot erosjon i vinterhalvåret. Dette er et viktig tiltak for å hindre jordtap og avrenning av næringsstoffer.

Eng, grasgjenlegg og radkulturer omfattes ikke av ordningen.

Informasjon om «prioriterte områder» og «andre områder» på kart, se innledningen til dette miljøtemaet.

FORELØPIG TILSKUDDSSATS		
	Prioriterte områder	Andre områder
Ikke erosjonsklassifisert areal	190 kr/daa	130 kr/daa
Tiltaksklasse		
Erosjonsrisikoklasse 1	190 kr/daa	130 kr/daa
Erosjonsrisikoklasse 1 med dråg	190 kr/daa	130 kr/daa
Erosjonsrisikoklasse 2	190 kr/daa	130 kr/daa
Erosjonsrisikoklasse 2 med dråg	190 kr/daa	130 kr/daa
Erosjonsrisikoklasse 3	190 kr/daa	130 kr/daa
Erosjonsrisikoklasse 4	190 kr/daa	130 kr/daa

Det er ikke maksimalt tilskudd per foretak for dette tiltaket.

Grasdekt kantsone i åker (§ 20)

Tilskuddet skal stimulere til etablering av grasdekt kantsone mot vassdrag på åkerareal som er utsatt for erosjon og næringsstoffavrenning.

Det kan derfor gis tilskudd for flerårig grasdekke langs kanten mot vassdrag* på åkerareal.

For å hindre forurensing av vann, er det ikke tillatt med gjødsel eller sprøyting. Det er også satt krav om slått, beiting eller pussing, og det er en fordel om graset slås og fjernes for å holde tilbake næringsstoffene i graset.

For å få produksjonstilskudd for kantsonearealet må avlingen høstes til fôr eller beites. Du har ikke rett til produksjonstilskudd for areal som bare er pusset.

*Vassdrag: Åpen grøft, bekk/elv, innsjø og sjø, alt åpent vann med årssikker vannføring.

FORELØPIG TILSKUDDSSATS	
Tiltaksklasse	Tilskudd
Korn/oljevekster/belgvekster/fôrmais	12 kr/meter
Potet/grønnsaker	45 kr/meter

Vilkår:

- Sonen det gis tilskudd for skal som minimum være der hvor helningsforholdene tilsier at det er økt risiko for at avrenning fra åkeren når ut i vassdraget.
- Sonen skal ha en bredde på minimum åtte meter, målt fra vassdragets normalvannstand, der minst seks meter ligger på fulldyrka areal.
- Avstanden fra vassdragets normalvannstand til der hvor kantsonen starter skal ikke være mer enn 8 meter.
- Vekstene skal være godt etablert om høsten i søknadsåret.
- Arealene skal ikke gjødsles eller sprøytes.
- Arealet skal slås, beites eller pusses i søknadsåret.
- Ved behov skal jordarbeiding og såing skje mellom 1. mars og 1. juli.

§ 20 Grasdekt kantsone i åker kan ikke kombineres med *§ 13 Soner for pollinerende insekter.*

Tilskuddssatsen er lik for hele Agder – både i «prioriterte områder» og «andre områder».

Kantsone i eng (§ 21)

Tilskuddet skal stimulere til at arealer som grenser mot vassdrag, der det dyrkes flerårige urte-/grasvekster til fôr, ikke blir gjødslet eller sprøytet, slik at forurensning til vann blir redusert.

Det kan derfor gis tilskudd for kantsone i eng langs kanten mot vassdrag* som ikke er gjødslet eller sprøytet i søknadsåret.

Det er satt krav om høsting slik at næringsstoffene som tas opp i grasdekket blir fjernet fra kantsonen og ikke lekker ut til vann og vassdrag. Tilskuddet kan gis årlig fra det året grasdekket er etablert. Tiltaket omfatter ikke innmarksbeite.

*Vassdrag: Åpen grøft, bekk/elv, innsjø og sjø, alt åpent vann med årssikker vannføring.

Vilkår:

- Kantsonen skal ha en bredde på minimum fire meter, målt fra vassdragets normalvannstand, der minst to meter ligger på fulldyrka eller overflatedyrka jord.
- Avstand mellom vassdrag og gjødselfri kantsone kan ikke være mer enn 8 meter.
- Kantsonen skal ikke gjødsles eller sprøytes.
- Kantsonen skal høstes til fôr ved slått eller beites i søknadsåret.
- Ved behov skal jordarbeiding og såing skje mellom 1. mars og 1. juli.

FORELØPIG TILSKUDDSSATS	
	Tilskudd
Kantsone i eng	17 kr/meter

Maksimalt tilskudd er kr 30 000 per foretak.

§ 21 Kantsone i eng kan ikke kombineres med § 13 *Soner for pollinerende insekter.*

Tilskuddssatsen er lik for hele Agder – både i *prioriterte områder* og *andre områder*.

Kantsone i eng (markert med pil). Foto: Statsforvalteren i Oslo og Viken

Utslipp til luft

Formålet med tilskuddene under miljøtema Utslipp til luft er å stimulere til miljøvennlige gjødslingsmetoder som gir redusert utslipp av ammoniakk og lystgass og redusert avrenning av næringsstoffer til vann og vassdrag.

Spredning av all husdyrgjødsel om våren og/eller i vekstsesongen (§ 22)

Tilskuddet skal stimulere til at husdyrgjødsel og biorest blir spredt på mest mulig gunstig tidspunkt for best mulig utnytting av næringsstoffene i gjødsla og for reduksjon av forurensing til vann og utslipp til luft.

Det gis derfor tilskudd for spredning av husdyrgjødsel og biorest om våren og eller i vekstsesongen.

For dette tilskuddet gjelder blant annet:

- Det er kun det arealet som blir nedmoldet innen 2 timer / 18 timer som det kan gis tilskudd til.
- All husdyrgjødsla som foretaket disponerer, må spres innen 20. august for å få dette tilskuddet.

Vilkår:

- Siste frist for spredning på foretaket er 20. august.
- Husdyrgjødsla/bioresten må moldes ned innen 2 timer eller innen 18 timer.
- Tilskudd kan bare gis dersom all husdyrgjødsel som foretaket disponerer spres om våren og/eller i vekstsesongen, altså 20. august.
- Det skal minimum spres 5 kg total-nitrogen i husdyrgjødsla per dekar.
- Arealet skal høstes eller beites etter siste spredning i søknadsåret.
- Foretaket skal ha dokumentasjon i form av gjødseljournal etter § 27 i forskrift om lagring og bruk av gjødsel mv.

All husdyrgjødsel som foretaket disponerer er den gjødsla som foretaket bruker på det jordbruksarealet som foretaket disponerer. Dette inkluderer husdyrgjødsel og eventuelt biorest som mottas fra andre foretak. Husdyrgjødsel som leveres til annet foretak eller som leveres til biogassanlegg, regnes ikke som disponert av foretaket.

Dersom Statsforvalteren ser at spredningen ikke kan gjennomføres på grunn av svært utfordrende værforhold gjennom store deler av sesongen, kan Statsforvalteren bestemme en annen frist. Ny frist må bestemmes minimum en uke før 20. august. Arealet må fortsatt høstes eller beites etter siste spredning.

FORELØPIG TILSKUDDSSATS	
Tiltaksklasse	Tilskudd
Nedmolding innen 2 timer i åpen åker[1]	110 kr/dekar
Nedmolding innen 18 timer i åpen åker[1]	55 kr/dekar

[1]Med nedmolding i åpen åker menes også fornying av eng/gjenlegg.

Maksimalt tilskudd for ordningene under miljøtema Utslipp til luft (§§ 22, 23, 24 og 25) er kr 70 000 per foretak.

Tilskuddet kan kombineres med § 23 *Nedlegging av husdyrgjødsel* og § 24 *Nedfelling av husdyrgjødsel* på foretaksnivå, men arealet det søkes tilskudd for må ikke overlappe.

Nedlegging av husdyrgjødsel (§ 23)

Tilskuddet skal stimulere til at husdyrgjødsel og biorest blir *lagt rett ned på jorda (nedlegging)* i stedet for tradisjonell breispredning.

Det gis derfor tilskudd for spredning av husdyrgjødsel og biorest ved nedlegging.

Nedlegging motvirker tap av ammoniakk til lufta og er også gunstig med hensyn til vannmiljø.

Det er ikke krav om at all husdyrgjødsla på foretaket må spres innen 20. august. Det er kun nedlegging av husdyrgjødsel/biorest på omsøkte arealer som må utføres innen den fristen. Tiltaket innebærer imidlertid at storparten av gjødsla spres vår/vekstsesong.

Vilkår:

- Siste frist for spredning med nedlegging på omsøkt areal er 20. august.
- Det skal minimum spres 5 kg total-nitrogen i husdyrgjødsla per dekar.
- Arealet skal høstes eller beites etter siste spredning i søknadsåret.
- Foretaket skal ha dokumentasjon i form av gjødseljournal etter § 27 i forskrift om lagring og bruk av gjødsel mv.

Dersom Statsforvalteren ser at spredningen ikke kan gjennomføres på grunn av svært utfordrende værforhold gjennom store deler av sesongen, kan Statsforvalteren bestemme en annen frist. Ny frist må bestemmes minimum en uke før 20. august. Arealet må fortsatt høstes eller beites etter siste spredning.

FORELØPIG TILSKUDDSSATS	
Tiltaksklasse	Tilskudd
Nedlegging i voksende kultur[1]	80 kr/dekar
Nedlegging i voksende kultur[1] ved flere spredninger	120 kr/dekar
Nedlegging og nedmolding innen 2 timer i åpen åker[2]	160 kr/dekar
Nedlegging og nedmolding innen 18 timer i åpen åker[2]	110 kr/dekar

[1]Voksende kultur skal forstås som planter som allerede er etablert om våren ved vekstsesongens begynnelse, slik som etablert eng.
[2]Med nedmolding i åpen åker menes også fornying av eng/gjenlegg.

Maksimalt tilskudd for ordningene under miljøtema Utslipp til luft (§§ 22, 23, 24 og 25) er kr 70 000 per foretak.

Tilskuddet kan kombineres med § 22 *Spredning av all husdyrgjødsel om våren og eller i vekstsesongen* på foretaksnivå, men arealet det søkes tilskudd for kan ikke overlappe.

Gjødselvogn med spredebom for nedlegging av husdyrgjødsel, Arendal kommune.
Foto: Silje Lunden Gotehus, Statsforvalteren i Agder.

Nedfelling av husdyrgjødsel (§ 24)

Tilskuddet skal stimulere til at husdyrgjødsel og biorest blir *blandet direkte i jordsmonnet (nedfelling)* i stedet for tradisjonell breispredning.

Det gis derfor tilskudd for spredning av husdyrgjødsel og biorest ved nedfelling.

Nedfelling motvirker tap av ammoniakk til lufta og er også gunstig med hensyn til vannmiljø.

Det er ikke krav om at all husdyrgjødsla på foretaket må spres innen 20. august. Det er kun nedfelling av husdyrgjødsel/biorest på omsøkte arealer som må utføres innen den fristen. Tiltaket innebærer imidlertid at storparten av gjødsla spres vår/vekstsesong.

Vilkår:

- Siste frist for spredning med nedfelling på omsøkt areal er 20. august.
- Det skal minimum spres 5 kg total-nitrogen i husdyrgjødsla per dekar.
- Arealet skal høstes eller beites etter siste spredning i søknadsåret.
- Foretaket skal ha dokumentasjon i form av gjødseljournal etter § 27 i forskrift om lagring og bruk av gjødsel mv.

Dersom Statsforvalteren ser at spredningen ikke kan gjennomføres på grunn av svært utfordrende værforhold gjennom store deler av sesongen, kan Statsforvalteren bestemme en annen frist. Ny frist må bestemmes minimum en uke før 20. august. Arealet må fortsatt høstes eller beites etter siste spredning.

FORELØPIG TILSKUDDSSATS	
Tiltaksklasse	Tilskudd
Nedfelling i voksende kultur[1]	80 kr/dekar
Nedfelling i voksende kultur[1] ved flere spredninger	120 kr/dekar
Nedfelling i åpen åker[2]	80 kr/dekar

[1]Voksende kultur skal forstås som planter som allerede er etablert om våren ved vekstsesongens begynnelse, slik som etablert eng.
[2]Grasgjenlegg kan i denne ordningen karakteriseres som åpen åker.

Maksimalt tilskudd for ordningene under miljøtema Utslipp til luft (§§ 22, 23, 24 og 25) er kr 70 000 per foretak.

Tilskuddet kan kombineres med § 22 *Spredning av all husdyrgjødsel om våren og eller i vekstsesongen* på foretaksnivå, men arealet det søkes tilskudd for kan ikke overlappe.

Nedfelling av husdyrgjødsel. Foto: Svein Skøyen, NIBIO.

Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslange (§ 25)

Tilskuddet skal stimulere til bruk av tilførselsslange for spredning av husdyrgjødsel og biorest for å redusere jordpakking.

Tilskuddet gis som et tillegg til tilskudd etter § 22 *Spredning av all husdyrgjødsel om våren og eller i vekstsesongen*, § 23 *Nedlegging av husdyrgjødsel* eller § 24 *Nedfelling av husdyrgjødsel*.

Bruk av tilførselsslange vil bidra til redusert jordpakking, og det kan gi bedre avlinger på grunn av god jordstruktur for planterøttene og lavere lystgasstap på grunn av bedre infiltrasjon av vann.

Vilkår:

- Omsøkte arealer må oppfylle vilkårene i § 22 Spredning av husdyrgjødsel om våren og eller i vekstsesongen, § 23 Nedlegging av husdyrgjødsel eller § 24 Nedfelling av husdyrgjødsel.
- Foretaket må kunne dokumentere bruk av tilførselsslange.

FORELØPIG TILSKUDDSSATS	
Tiltaksklasse	Tilskudd
Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslange	50 kr/dekar

Maksimalt tilskudd for ordningene under miljøtema Utslipp til luft (§§ 22, 23, 24 og 25) er kr 70 000 per foretak.

Bruk av tilførselsslange som tillegg til nedlegging av husdyrgjødsel med slangespreder, Mandal. Foto: Jan Karstein Henriksen, NLR.

Jord og jordhelse

Formålet med tilskuddene under miljøtema Jord og jordhelse er å forbedre tilstanden i jorda ved å stimulere til mer biologisk aktivitet. Dette gjøres gjennom å øke perioden med grønt plantedekke og redusere forstyrring av jorda. Økt plantedekke fører også til lagring av karbon i jord.

Tiltak under miljøtema Jord og jordhelse reduserer også tilførselen av jordpartikler og næringsstoffer til vann ved å forbedre jordstrukturen og dermed vannhusholdningen og evnen til å holde på næringsstoffer. Det er tett sammenheng mellom miljøtema Jord og jordhelse og miljøtema Avrenning til vann. Tiltak for å redusere jordarbeiding ligger i miljøtema Avrenning til vann.

Fangvekster som underkultur (§ 26)

Tilskuddet skal stimulere til bruk av fangvekster for å bedre jordstruktur og jordhelse gjennom å øke innholdet av levende røtter og organisk materiale. I tillegg beskytter fangvekster jordoverflaten mot erosjon og avrenning av næringsstoffer ved kraftig nedbør og flom.

Det kan derfor gis tilskudd for fangvekster sådd i voksende kulturer av korn, oljevekster, belgvekster, radkulturer eller fôrmais.

Vilkår:

- Fangveksten skal være godt etablert om høsten, og skal ikke være hovedvekst året etter at den er sådd.
- Arealet skal ikke sprøytes med plantevernmidler eller gjødsles om høsten.
- Arealet skal ikke jordarbeides før 1. mars året etter søknadsåret.

Med fangvekster menes her en vekst som i utgangpunktet konkurrerer minimalt med hovedveksten, men som etablerer seg godt etter at hovedveksten er høstet. Fangveksten vil da gi et tett plantedekke med god rotstruktur, som beskytter jorda og tar opp næringsstoffer fra dypere jordlag.

Det bør ikke sås belgvekster i ren bestand.

FORELØPIG TILSKUDDSSATS	
Tiltaksklasse	Tilskudd
Hovedvekst korn/oljevekster/belgvekster/fôrmais	180 kr/dekar

Fangvekster sådd etter høsting (§ 27)

Tilskuddet skal stimulere til bruk av fangvekster for å bedre jordstruktur og jordhelse gjennom å øke innholdet av levende røtter og organisk materiale. I tillegg beskytter fangvekster jordoverflaten mot erosjon og avrenning av næringsstoffer ved kraftig nedbør og flom.

Det kan derfor gis tilskudd for fangvekster sådd etter tidlig høsting av grønnsaker, rotvekster og poteter.

Fangvekster gir bedre beskyttelse mot tap av jord og næringsstoffer enn åpen åker etter høsting av grønnsaker, rotvekster og poteter.

Tiltaket innebærer såing av fangvekst straks etter høsting av tidligkulturer av grønnsaker, rotvekster eller poteter. I tillegg kan fangvekster ta opp overskudd av næringsstoffer fra arealet. Dette forutsetter at veksten er godt etablert om høsten, altså at plantene har utviklet god rotstruktur og er godt synlige over jorda med et jevnt og tett plantedekke.

Vilkår:

- Fangveksten skal være godt etablert om høsten, og skal ikke være hovedvekst året etter at den er sådd.
- Arealet skal ikke sprøytes med plantevernmidler eller gjødsles om høsten.
- Arealet skal ikke jordarbeides før 1. mars året etter søknadsåret.
- Ved dyrking av tidligvekster påfølgende år, kan likevel arealet jordarbeides fra 15. februar.
- Det er tillatt med grunn harving eller utjevning av såbed etter høsting, for å sikre god etablering av fangveksten.

Med fangvekster sådd etter høsting menes her vekster som vokser raskt etter såing og som etablerer seg godt før vinteren med røtter som armerer jorda og som kan ta opp næringsstoffer fra dypere lag.

Det bør ikke sås belgvekster i ren bestand.

FORELØPIG TILSKUDDSSATS	
Tiltaksklasse	Tilskudd
Hovedvekst grønnsaker/potet	290 kr/dekar

Fangvekster: Raigras og rug sådd etter høsting av tidligpotet, Søgne. Foto: Sigbjørn Leidal, NLR

Fangvekst med høy diversitet (§ 28)

Tilskuddet skal stimulere til bruk av fangvekster med høy diversitet fordi det gagner jordhelsen ved å skape høy biodiversitet av mikro- og makroorganismer i jorda.

Det kan derfor gis tilskudd til bruk av fangvekst som sås med frøblandinger som gir høy diversitet, minimum tre plantefamilier.

Tilskuddet gis som et tillegg til tilskudd til § 26 *Fangvekster som underkultur* eller § 27 *Fangvekst sådd etter høsting.*

FORELØPIG TILSKUDDSSATS	
	Tilskudd
Fangvester med høy diversitet	55 kr/dekar

Vilkår:

- Omsøkte arealer må oppfylle vilkårene i § 26 *Fangvekster som underkultur* eller § 27 *Fangvekst sådd etter høsting.*
- Fangveksten må sås med frøblandinger med minimum tre plantefamilier.
- Kvittering for innkjøpt frøblanding med minimum tre plantefamilier må kunne dokumenteres ved kontroll.

Vedlegg

Forskrift om regionale miljøtilskudd i jordbruket, Agder

Hjemmel: «LOV-1995-05-12-23-§3, LOV-1995-05-12-23-§18, FOR-2018-11-23-1751 delegering av myndighet til statsforvalteren etter jordloven § 18 gitt av Landbruks- og matdepartementet.»

Endret ved forskrift 20. mai 2026 nr. 864.

Kapittel 1 Innledende bestemmelser

§ 1 Formål

Formålet med tilskudd etter forskriften er å bidra til å ivareta jordbruket sitt kulturlandskap, biologisk mangfold, kulturmiljøer og -minner, jord og jordhelse**,** tilgjengelighet i jordbrukslandskapet**,** samt å redusere bruk av plantevernmidler og utslipp til luft og avrenning til vann fra jordbruket.

§ 2 Virkeområde

Forskriften gjelder i Agder fylke.

§ 3 Grunnvilkår

Tilskudd etter denne forskriften kan gis til

a. foretak som har gjennomført tiltak på arealer de disponerer i søknadsåret. Foretaket må drive vanlig jordbruksproduksjon på én eller flere landbrukseiendommer, og må være registrert i Enhetsregisteret.
b. beitelag for drift etter § 5 Drift av beitelag. Med beitelag menes i denne forskriften sammenslutninger som er registret som samvirkeforetak eller forening i Enhetsregisteret, og som har til hovedformål å samarbeide om hensiktsmessige fellesløsninger innen beitebruk og god utnyttelse av utmarksbeite.

Kapittel 2 Kulturlandskap

§ 4 Drift av bratt areal

Det kan gis tilskudd for drift av jordbruksareal med hellingsgrad på 1:5 eller brattere for å ivareta kulturlandskapet.

Tiltaksklasser: overflatedyrka og fulldyrka 1:3, overflatedyrka og fulldyrka 1:5, innmarksbeite 1:3, innmarksbeite 1:5.

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 5 Drift av beitelag

Det kan gis tilskudd for drift av beitelag som oppfyller vilkårene i § 3b.

Beitelaget må ha minst to aktive medlemmer og 150 sau/lam/geit/kje eller storfe/hest, beitelaget må organisere beiting i minst 8 uker i perioden 1. mai til 15. oktober og beitelaget må organisere et forsvarlig ukentlig tilsyn og sanking tilpasset de lokale forholdene.

Beitelaget må også ha levert inn årsrapport i eller som vedlegg til søknaden.

Årsrapporten skal inneholde 1) dato for årsmøte i søknadsåret, 2) sum midler på konto per 1. november i søknadsåret og 3) kort årsmelding som viser aktivitet i beitelaget og målretta bruk av midler for beitebruk i utmark i søknadsåret, samt utfordringer for beitelaget og beitebruken.

Tiltaksklasser: storfe/hest, småfe.

Tilskuddet utmåles per dyr sluppet på utmarksbeite.

§ 6 Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i innmark

Det kan gis tilskudd for beiting av verdifulle jordbruksarealer.

Området skal være godt nedbeitet minst en gang i løpet av sesongen. Beitetrykket skal være tilpasset beiteområdet på en slik måte at natur- og kulturlandskapsverdiene opprettholdes. Arealet må ha tilstrekkelig beitetrykk for å hindre gjengroing uten at dette medfører beite- eller tråkkskader.

Beitetiden må minst være 8 uker fra 1. mai til 15. oktober.

Tilskuddet gjelder i prioriterte områder i alle kommunene. I kommunene Evje og Hornnes, Iveland, Tvedestrand, Søgne[1], Songdalen[2], Hægebostad, Lyngdal[3] og Flekkefjord er innmarksbeite i AR5 valgt som prioritert område i hele kommunen. I Tvedestrand, Søgne[1] og Flekkefjord er det i tillegg til innmarksbeite i hele kommunen også kartfestede prioriterte områder. I Kvinesdal, Åseral og Farsund er det både kartfestede prioriterte innmarksbeiteområder og øvrige prioriterte områder.

I de øvrige kommunene er det kun valgt prioriterte kartfestede områder.

Alle kartfestede områder med supplerende tekst ligger tilgjengelig på Statsforvalterens nettside og kan leses her.

Tilskuddet utmåles per dekar.

[1] Søgne kommune per 31.12.2019, [2] Songdalen kommune per 31.12.2019, [3] Lyngdal kommune per 31.12.2019

§ 7 Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i utmark

Det kan gis tilskudd for beiting av verdifulle jordbrukslandskap i utmark.

Beitetiden må minst være 8 uker fra 1. mai til 15. oktober.

Tilskuddet gjelder i prioriterte utmarksområder som er alle øyer uten veiadkomst i sjø, elv og innlandsvann.

Det kan bare utbetales ett tilskudd til samme beitedyr for en beitesesong på samme areal etter § 6 og § 7.

Tiltaksklasser: storfe/hest, småfe.

Tilskuddet utmåles per dyr.

Kapittel 3 Biologisk mangfold

§ 8 Slått av slåttemyr og slåttemark

Det kan gis tilskudd for slått av slåttemark og slåttemyr som er gjennomført slik at naturtypen blir ivaretatt eller forbedret. Arealet det gis tilskudd for skal ikke være gjødslet, jordarbeidet eller sprøytet med plantevernmidler. Arealene skal være registrert i miljødatabasen Naturbase.

Tiltaksklasse: svært viktig, viktig, lokalt viktig.

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 9 Beiting av kystlynghei

Det kan gis tilskudd for beiting av kystlynghei som er gjennomført slik at naturtypen blir ivaretatt eller forbedret. Arealet det gis tilskudd for skal ikke være gjødslet, jordarbeidet eller sprøytet med plantevernmidler. Kystlyngheia skal være registrert i miljødatabasen Naturbase.

Det er et krav om minst tre måneders vinterbeiting eller en beiteperiode fra og med april til og med oktober.

Beitetrykket skal være tilpasset beiteområdet på en slik måte at naturverdiene opprettholdes. Arealet må ha tilstrekkelig beitetrykk for å hindre gjengroing uten at dette medfører beite- eller tråkkskader.

Tiltaksklasse: Svært viktig, viktig, lokalt viktig.

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 10 Brenning av kystlynghei

Det kan gis tilskudd for brenning av kystlynghei som er gjennomført slik at naturtypen blir ivaretatt eller forbedret. Tilskuddet kan bare gis som et tillegg til tilskudd etter § 9 Beiting av kystlynghei.

Brenningen må varsles på forhånd til brannvesenet og må foregå vinterstid når jorda er frossen eller fuktig.

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 11 Skjøtsel av trua naturtyper

Det kan gis tilskudd for beite av naturbeitemark og hagemark i jordbrukslandskapet som er gjennomført slik at det biologiske mangfoldet i naturtypen blir ivaretatt eller forbedret. Arealet det gis tilskudd for skal ikke være gjødslet, jordarbeidet eller sprøytet med plantevernmidler. Arealene skal være registrert i miljødatabasen Naturbase.

Beitetrykket skal være tilpasset beiteområdet på en slik måte at naturverdiene opprettholdes. Arealet må ha tilstrekkelig beitetrykk for å hindre gjengroing uten at dette medfører beite- eller tråkkskader.

Tiltaksklasse: beiting.

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 12 Skjøtsel av styvingstrær

Det kan gis tilskudd for styving av trær som er gjennomført på en skånsom måte slik at trærnes særpreg og biologiske mangfold blir ivaretatt.

Tilskuddet utmåles per stykk.

§ 13 Soner for pollinerende insekter

Det kan gis tilskudd til å så pollinatorvennlige frøblandinger og/eller skjøtte pollinatorvennlige soner på jordbruksareal eller soner som grenser til jordbruksareal. Sonene må ha pollinatorvennlige blomster gjennom vekstsesongen. Frøblandingen skal ikke inneholde arter som er vurdert til å ha potensielt høy risiko, høy risiko eller svært høy risiko jamfør Fremmedartslista. Arealet det gis tilskudd for skal ikke være gjødslet eller sprøytet med plantevernmidler. Med skjøtsel menes her blant annet slått eller beite.

Bredden på stripen som etableres/skjøttes skal være minimum 2 meter.

Tiltaksklasser: Egen stripe, generell frøblanding, Egen stripe, regional frøblanding, Tilgrensende kantsone.

Tilskuddet utmåles per meter.

§ 14 Tilrettelegging av hekke- og beiteområder for fugl

Det kan gis tilskudd for å legge til rette for hekking og beiting av vipe på eller i tilknytning til jordbruksarealer. Reir og fugler må tas hensyn til under hele hekkingen.

Tilskuddet kan gis til tilrettelegging for hekking og beiting av vipe i hele Agder.

Tilretteleggingen for vipe er

a. at minst to dekar jordbruksareal enten jordarbeides innen 1. april og blir liggende urørt til 15. juli eller

b. at minst to dekar av fjorårets jordbæråker, grønnsaksåker, potetåker og/eller kornareal i stubb blir liggende urørt til 15. juli.

Det er krav om innmelding av tiltaket til Statsforvalterens miljøvernavdeling innen 1. april.

Hvis det blir påvist reir på jordarbeidet/urørt areal og foretaket ikke har meldt inn vipestriper, er ekstraordinær innmeldingsfrist 1. juni. Dokumentasjon på reir må da legges ved innmeldingen. Dokumentasjon på reir må være bilde eller bekreftelse fra Birdlife eller fra andre fuglekyndige fagpersoner. Arealet må være minst to dekar.

Hvis det er påvist reir på grasmark, gjelder kun ekstraordinær innmeldingsfrist 1. juni. Dokumentasjon på reir må legges ved innmeldingen. Dokumentasjon på reir må være bilde eller bekreftelse fra Birdlife eller fra andre fuglekyndige fagpersoner. Arealet må være minst to dekar.

Tiltaksklasser: Høy tilrettelegging, lav tilrettelegging.

Tilskuddet utbetales per dekar.

0 Endret ved forskrift 20. mai 2026 nr. 864.

Kapittel 4 Kulturminner og kulturmiljøer

§ 15 Drift av seter

Det kan gis tilskudd for drift av seteranlegg med melkeproduksjon. Produksjonsperioden skal vare minst fire uker per sesong. Melken som blir produsert skal leveres til meieri eller foredles på setra. Produksjonen skal tilsvare minimum 45 liter kumelk, 25 liter geitemelk eller 15 liter sauemelk i døgnet per seter.

Som seter regnes i denne sammenhengen et produksjonssted for melk med husvære for folk og bufe, som bare er egnet for bruk i sommersesongen og som benytter et annet ressursgrunnlag enn arealene i nærhet til gården. Fellesbeite faller ikke inn under ordningen.

Tiltaksklasser: Levering til meieri, 4–6 uker, Levering til meieri, 6 uker eller mer, Egen foredling, 4–6 uker, Egen foredling, 6 uker eller mer.

Tilskuddet utmåles per seter, og fordeles på antall foretak som har dyr på setra. Det kan på samme seter ikke innvilges tilskudd til både § 15 Drift av seter og § 16 Besøksseter.

§ 16 Besøksseter

Det kan gis tilskudd for seterdrift tilrettelagt for turisme i form av bevertning, formidling, overnatting eller kulturtilbud.

- Seterperioden skal vare minst 4 uker.
- Setra/stølen skal være bebodd av seterfolket i minst 4 uker av setring-/stølsperioden.
- Det skal melkes minst 2 kyr eller 10 geiter daglig.
- Melka skal videreforedles på setra.
- Drifta skal ha tilknytning til tradisjonell lokal seterkultur.
- Setra skal være åpen for besøkende. Det skal kunngjøres på hensiktsmessig måte når setra er i drift.

- Det skal foreligge nødvendig godkjenning fra Mattilsynet for den virksomheten som foregår på setra.
- All produksjon på setra skal loggføres og skje i samsvar med krav fra Mattilsynet.

Tilskuddet utmåles per seter, fordelt på antall foretak som har dyr og driver besøkssetra. Det kan på samme seter ikke innvilges tilskudd til både § 15 Drift av seter og § 16 Besøksseter.

§ 17 Skjøtsel av enkeltstående automatisk fredete kulturminner

Det kan gis tilskudd for skjøtsel av gravminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 lov om kulturminner § 4, som grenser til jordbruksarealer. Skjøtselen skal være gjennomført slik at kulturminnet blir ivaretatt og er synlig i jordbrukslandskapet. Kulturminnet skal være registrert i kulturminnebasen Askeladden.

Tiltaksklasser: beiting, slått.

Tilskuddet utmåles per stykk.

§ 18 Skjøtsel av bakkemurer og buveier

Det kan gis tilskudd for skjøtsel langs bakkemurer og buveier som grenser til jordbruksarealer. Skjøtselen skal være gjennomført slik at kulturminnet blir ivaretatt og er synlig i jordbrukslandskapet.

Buveien skal ha steingjerde på begge sider. Dersom deler av buveien er avgrenset av naturlig hinder på den ene siden, er det tilstrekkelig at det er steingjerde på en side.

Tiltaksklasser: bakkemurer, buveier.

Tilskuddet utmåles per meter.

Kapittel 5 Avrenning til vann

§ 19 Ingen jordarbeiding om høsten

Det kan gis tilskudd for arealer med korn, oljevekster, belgvekster, frøeng siste høstingsår, grønngjødsling og grønnfôrvekster dersom arealet ikke jordarbeides om høsten. Arealet skal ikke jordarbeides før 1. mars året etter søknadsåret. Halmen på disse arealene skal ikke brennes.

Tiltaksklasser: erosjonrisikoklasse 1, erosjonsrisikoklasse 1 med dråg, erosjonsrisikoklasse 2, erosjonsrisikoklasse 2 med dråg, erosjonsrisikoklasse 3, erosjonsrisikoklasse 4.

Det gis tilskudd til arealer i prioriterte områder og andre områder, som definert i vedlegg.

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 20 Grasdekte kantsoner i åker

Det kan gis tilskudd for flerårig grasdekke langs kanten mot vassdrag på åkerareal.

Sonen det gis tilskudd for skal som minimum være der hvor helningsforholdene tilsier at det er økt risiko for at avrenning fra åkeren når ut i vassdraget. Sonen skal ha en bredde på minimum åtte meter, målt fra vassdragets normalvannstand, der minst seks meter ligger på fulldyrka areal.

Avstanden fra vassdragets normalvannstand til der hvor kantsonen starter skal ikke være mer enn 8 meter. Vekstene skal være godt etablert om høsten i søknadsåret. Arealene skal ikke gjødsles eller sprøytes, og skal slås, beites eller pusses i søknadsåret. Jordarbeiding og såing skal ved behov skje mellom 1. mars og 1. juli.

Det gis tilskudd til arealer i prioriterte områder og andre områder, som definert i vedlegg.

Tiltaksklasser: korn/oljevektster/belgvekster/ fôrmais, potet/grønnsaker.

Tilskuddet utmåles per meter.

§ 21 Kantsone i eng

Det kan gis tilskudd for kantsone i eng langs kanten mot vassdrag som ikke er gjødslet eller sprøytet i søknadsåret. Sonen det gis tilskudd for skal ha en bredde på minimum fire meter målt fra vassdragets normalvannstand, der minst to meter ligger på fulldyrka eller overflatedyrka areal. Avstand mellom vassdrag og gjødselfri kantsone kan ikke være mer enn 8 meter.

Kantsonen skal høstes ved slått eller beiting i søknadsåret. Jordarbeiding og såing skal ved behov skje mellom 1. mars og 1. juli.

Det gis tilskudd til arealer i prioriterte områder og andre områder, som definert i vedlegg.

Tilskuddet utmåles per meter.

Kapittel 6 Utslipp til luft

§ 22 Spredning av all husdyrgjødsel om våren og eller i vekstsesongen

Det kan gis tilskudd for spredning av husdyrgjødsel og biorest om våren eller i vekstsesongen. Siste frist for spredning er 20. august. Arealet skal høstes eller beites etter siste spredning i søknadsåret. Det skal minimum spres 5 kg total-Nitrogen i husdyrgjødsla per dekar. Tilskudd kan bare gis dersom all husdyrgjødsel som foretaket disponerer spres om våren eller i vekstsesongen.

Foretaket skal ha dokumentasjon i form av gjødseljournal etter § 27 i forskrift om lagring og bruk av gjødsel mv.

Tiltaksklasser: nedmolding innen 2 timer i åpen åker, nedmolding innen 18 timer i åpen åker.

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 23 Nedlegging av husdyrgjødsel

Det kan gis tilskudd for spredning av husdyrgjødsel og biorest ved nedlegging. Det skal minimum spres 5 kg total-Nitrogen i husdyrgjødsla per dekar. Siste frist for spredning er 20. august. Arealet skal høstes eller beites etter siste spredning i søknadsåret.

Foretaket skal ha dokumentasjon i form av gjødseljournal etter § 27 i forskrift om lagring og bruk av gjødsel mv.

Tiltaksklasser: nedlegging i voksende kultur, nedlegging i voksende kultur ved flere spredninger, nedlegging og nedmolding innen 2 timer i åpen åker, nedlegging og nedmolding innen 18 timer i åpen åker.

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 24 Nedfelling av husdyrgjødsel

Det kan gis tilskudd for spredning av husdyrgjødsel og biorest ved nedfelling. Det skal minimum spres 5 kg total-Nitrogen i husdyrgjødsla per dekar. Siste frist for spredning er 20. august. Arealet skal høstes eller beites etter siste spredning i søknadsåret.

Foretaket skal ha dokumentasjon i form av gjødseljournal etter § 27 i forskrift om lagring og bruk av gjødsel mv.

Tiltaksklasser: nedfelling i voksende kultur, nedfelling i voksende kultur ved flere spredninger, nedfelling i åpen åker.

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 25 Spredning av husdyrgjødsel med tilførselsslange

Det kan gis tilskudd for spredning av husdyrgjødsel og biorest med tilførselsslange, som et tillegg til tilskudd etter § 22 Spredning av all husdyrgjødsel om våren eller i vekstsesongen, § 23 Nedlegging av husdyrgjødsel og § 24 Nedfelling av husdyrgjødsel.

Foretaket må kunne dokumentere bruk av tilførselsslange.

Tiltaksklasser: bruk av tilførselsslange.

Tilskuddet utmåles per dekar.

Kapittel 7 Jord og jordhelse

§ 26 Fangvekster som underkultur

Det kan gis tilskudd for fangvekster sådd av korn, oljevekster, belgvekster, radkulturer eller mais. Fangveksten skal være godt etablert om høsten, og skal ikke være hovedvekst året etter at den er sådd. Arealet skal ikke sprøytes med plantevernmidler eller gjødsles om høsten. Arealet skal ikke jordarbeides før 1. mars året etter søknadsåret.

Tiltaksklasser: hovedvekst korn/oljevekster/belgvekster/fôrmais.

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 27 Fangvekst sådd etter høsting

Det kan gis tilskudd for fangvekster sådd etter tidlig høsting av korn, oljevekster, belgvekster, radkulturer eller mais. Fangveksten skal være godt etablert om høsten, og skal ikke være hovedvekst året etter at den er sådd. Arealet skal ikke sprøytes med plantevernmidler eller gjødsles om høsten. Arealet skal ikke jordarbeides før 1. mars året etter søknadsåret.

Ved dyrking av tidligvekster påfølgende år, kan likevel arealet jordarbeides fra 15. februar.

Det er tillatt med grunn harving eller utjevning av såbed etter høsting, for å sikre god etablering av fangveksten.

Tiltaksklasser: hovedvekst grønnsaker/poteter.

Tilskuddet utmåles per dekar.

§ 28 Fangvekst med høy diversitet

Det kan gis tilskudd til bruk av fangvekst som sås med frøblandinger som gir høy diversitet, minimum tre plantefamilier.

Tilskuddet gis som et tillegg til arealer som oppfyller § 26 Fangvekster som underkultur eller § 27 Fangvekst sådd etter høsting.

Tilskuddet utmåles per dekar.

Kapittel 8 Generelle bestemmelser

§ 29 Utmåling og utbetaling av regionale miljøtilskudd

Tilskuddet utmåles etter satser fastsatt årlig av Statsforvalteren. Tilskuddet skal kun gis det året som tiltaket blir gjennomført.

Statsforvalteren setter et maksimalt tilskudd et foretak kan innvilges på flere av tiltakene og/eller grupper av tiltak innenfor temaene kulturlandskap, biologisk mangfold, kulturminner- og miljøer, jord og jordhelse, avrenning til vann og utslipp til luft. Avgrensningen blir fastsatt i regionalt miljøprogram.

§ 30 Søknad

Foretak som søker tilskudd skal benytte søknadsskjema fastsatt av Landbruksdirektoratet.

Søknadsfristen er 15. oktober. For beitelag som søker tilskudd etter § 5 Drift av beitelag er fristen 15. november.

Dersom søknad leveres etter fristene i andre ledd, reduseres tilskuddet med 1 000 kroner per dag inntil 14 dager etter fristens utløp. Tilskuddet kan ikke overdras til eie eller pant.

Søknader om regionalt miljøtilskudd som er levert innen søknadsfristen kan endres innen 29. oktober uten reduksjon i tilskuddet. Dette gjelder ikke søknad om tilskudd etter § 5 Drift av beitelag.

§ 31 Administrasjon, dispensasjon og klage

Statsforvalteren administrerer tilskuddene etter denne forskriften.

Vedtak om tilskudd fattes av kommunen. Statsforvalteren kan i særlige tilfeller dispensere fra bestemmelsene om tilskudd fastsatt i denne forskriften.

Vedtak fattet av kommunen kan påklages til Statsforvalteren. Vedtak fattet av Statsforvalteren i første instans kan påklages til Landbruksdirektoratet.

§ 32 Opplysningsplikt og kontroll

Søker av tilskudd plikter å gi alle opplysninger som kommunen, Statsforvalteren og Landbruksdirektoratet finner nødvendig for å kunne forvalte ordningen.

Kommunen, Statsforvalteren og Landbruksdirektoratet kontrollerer at utbetaling av tilskudd er riktige. Søker plikter å utlevere all bokføring, korrespondanse og opptegnelser som vedkommer tilskuddet. Opplysninger gitt i forbindelse med søknad om tilskudd kan også kontrolleres ved telling og måling på de eiendommer som foretaket benytter i driften.

§ 33 Avkorting ved regelverksbrudd mv.

Hele eller deler av det samlede tilskuddet kan avkortes dersom foretaket

a. uaktsomt eller forsettlig har drevet eller driver sin virksomhet i strid med annet regelverk for jordbruksvirksomhet.

b. har brutt bestemmelser i forskrift om lagring og bruk av gjødsel mv 29. januar 2025 nr.115 om krav til gjødslingsplan (§ 26), eller ikke har ført journal over plantevernmidler som foretaket har benyttet på arealene som det disponerer. Journalen skal inneholde opplysninger om navn på plantevernmiddelet som brukes, tidspunkt for behandling og dosen som er brukt, samt området og veksten som plantevernmiddelet ble brukt på. Tilskuddet kan også avkortes dersom foretaket ikke kan fremlegge slike journaler for de siste tre årene.

c. i tilknytning til jordbruksarealet det disponerer ikke har vegetasjonssone på minst to meter mot vassdrag med årssikker vannføring, målt horisontalt fra vassdragets normalvannstand. Vegetasjonssonen kan ikke jordarbeides.

d. på eller i tilknytning til arealet foretaket disponerer, foretar inngrep som forringer kulturlandskapet. Det kan likevel bare avkortes for inngrep på eiendom som foretaket helt eller delvis disponerer. Dersom annet regelverk ikke er til hinder for det, kan kommunen likevel forhåndsgodkjenne inngrepet dersom det avhjelper betydelige driftsmessige ulemper.

§ 34 Avkorting ved feilopplysninger og fristoversittelse

Dersom foretaket uaktsomt eller forsettlig har gitt feil opplysninger i søknaden som har eller ville dannet grunnlag for en urettmessig utbetaling av tilskuddet for seg selv eller andre, kan hele eller deler av det samlede tilskuddet som tilfaller foretaket avkortes.

Dersom foretaket har oversittet de frister som kommunen, Statsforvalteren eller Landbruksdirektoratet har satt for å kunne utføre sine kontrolloppgaver i medhold av § 32, kan tilskuddet avkortes.

§ 35 Tilbakebetaling og renter mv.

Dersom foretaket som følge av manglende oppfyllelse av vilkår i denne forskriften eller av andre grunner har mottatt en utbetaling som ikke er berettiget, kan det feilutbetalte beløpet kreves tilbakebetalt fra mottakeren eller motregnes i senere utbetaling av tilskudd. Tilsvarende gjelder differansen mellom utbetalt beløp og redusert tilskudd som følge av vedtak om avkorting etter § 33 Avkorting ved regelverksbrudd mv. eller § 34 Avkorting ved feilopplysninger og fristoversittelse.

For tilbakebetalingskrav kan det kreves renter når kravet ikke innfris ved forfall. Ved grov uaktsomhet eller forsett kan renter kreves fra tidspunktet for utbetalingen av det urettmessige tilskuddet. Størrelsen på renten følger rentesatsen fastsatt med hjemmel i lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m.

Krav fra offentlig myndighet som utspringer av foretakets jordbruksvirksomhet kan motregnes i senere utbetalinger av tilskudd til foretaket.

§ 36 Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft 24. mars 2026. Samtidig oppheves forskrift 27. april 2023 nr. 620 om tilskudd til regionale miljøtilskudd i jordbruket, Agder.

Vedlegg. Prioriterte områder og andre områder for tiltak under miljøtema avrenning til vann

Statsforvalteren har valgt ut og definert «prioriterte områder» for avrenningstiltak etter følgende definisjon:

Prioriterte områder:
Jordbruksproduksjonen i områder som ligger innenfor nedbørfelt (REGINE) som har avrenning til vannforekomster som er i moderat eller dårligere miljøtilstand og som har påvirkning fra landbruk i middels eller stor grad. I tillegg er det utført noe faglig skjønn. Dette er knyttet til områder hvor det er usikkerhet om pågående og gjennomførte tiltak er nødvendig for å opprettholde tilstand.

Andre områder:
Areal som ikke er prioritert område er «andre områder».

Kartgrunnlaget for avrenning til vanntiltakene i Agder ligger her: https://agderkart.no/rmpavrenning

Kartet nedenfor er utsnitt fra Agderkart, «prioriterte områder» har rosa farge, øvrige områder er «andre områder». Det er tatt utgangpunkt i nedbørfeltdatabasen REGINE, som er den nasjonale hydrografiske inndelingen av vassdragene i Norge administrert av NVE.

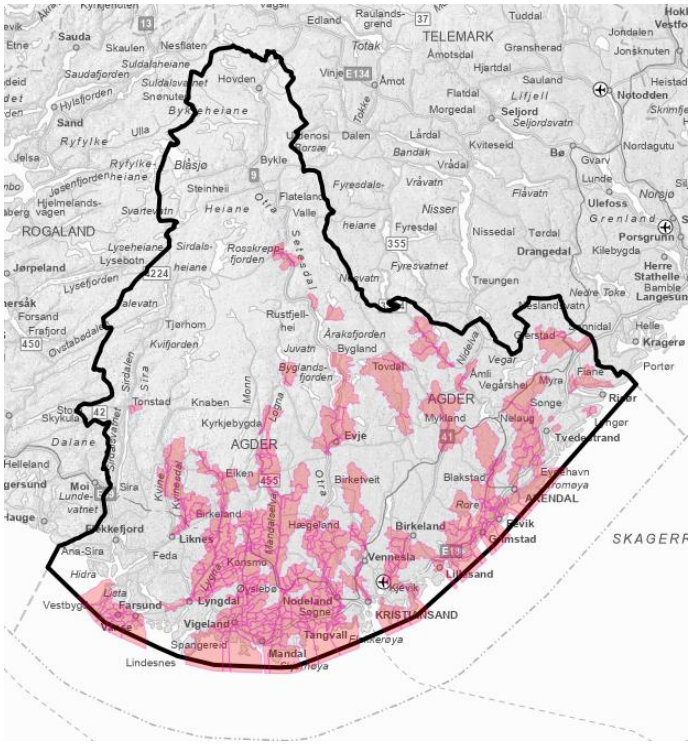

Prioriterte områder og andre områder gjelder for tiltakene *§ 19 Ingen jordarbeiding om høsten, § 20 Grasdekte kantsoner i åker* og *§ 21 Kantsone i eng.*

For søknadsomgangen 2026 er det differensiert mellom prioriterte områder og andre områder, med høyest sats for prioritert område, for tiltaket *§ 19 Ingen jordarbeiding om høsten.*

For tiltakene *§ 20 Grasdekte kantsoner i åker* og *§ 21 Kantsone i eng er* det for søknadsomgangen 2026 lik sats i prioriterte områder og andre områder.

Statsforvalteren i Agder

Forsidebilde: Salmeli i Kvinesdal. Foto: Lene Olsen